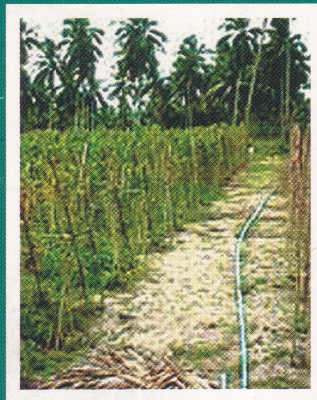
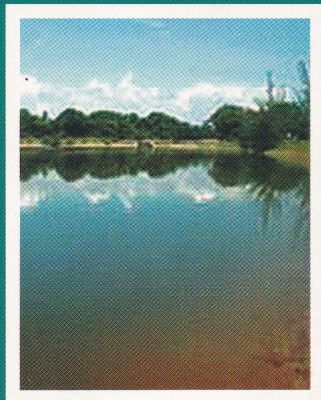
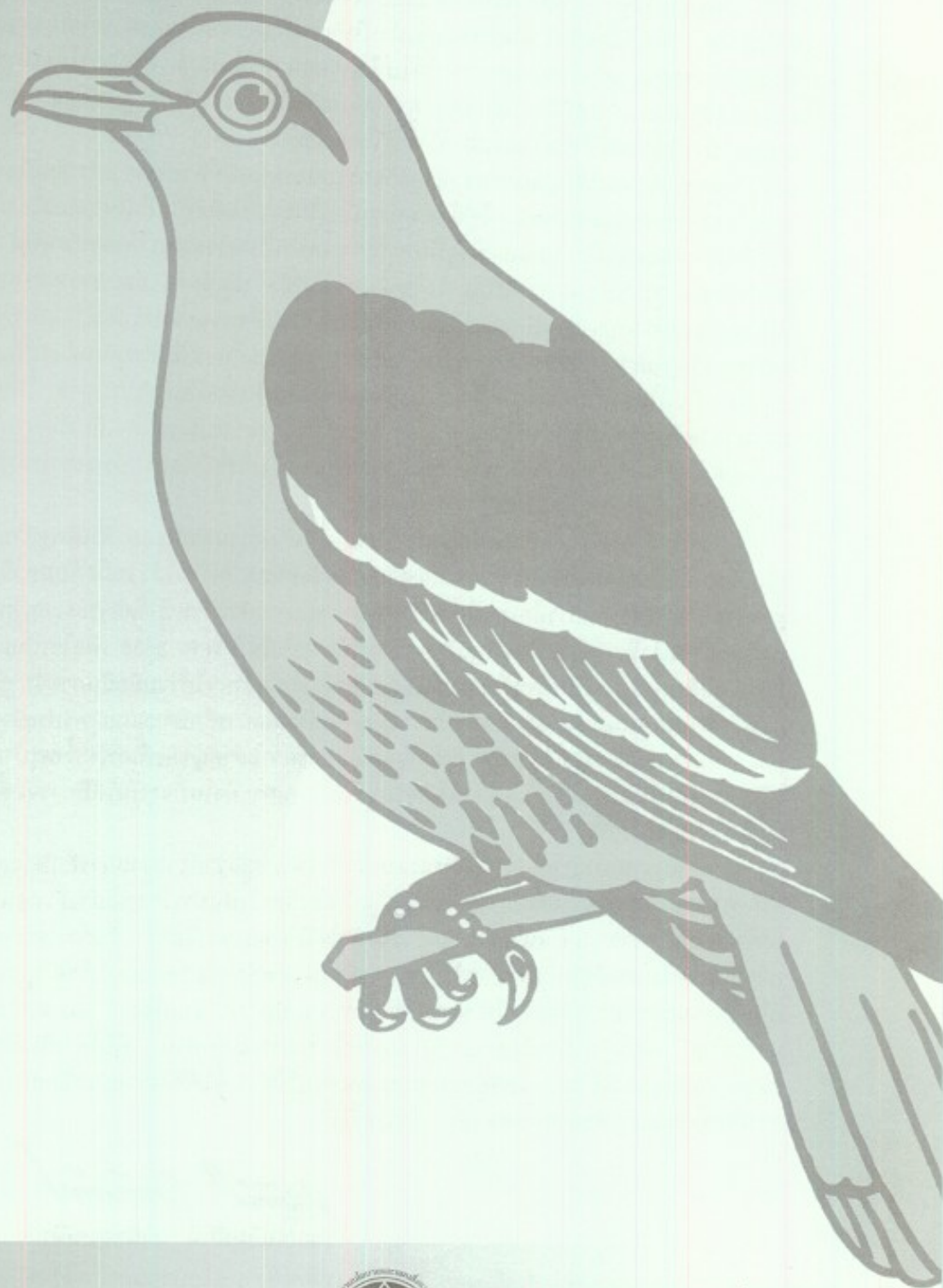


ความหลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว



สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ความหลากหลายทางชีวภาพใน
พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบัวโน้มน้ำ



สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม



สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
ความเป็นมา	7
ภาพรวม	7
วัตถุประสงค์	12
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	12
ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	13
ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	17
สภาพทั่วไป	17
ภูมิอากาศ	19
อุทกวิทยา	26
ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	29
พรรณพืช	29
นก	34
สัตว์ป่าอื่นๆ	39
สัตว์น้ำและสัตว์หน้าดิน	40
สภาพเศรษฐกิจสังคมและการใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	45
ประชากร	45
การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	46
ความต้องการและความจำเป็นในการจัดการ พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	48
มาตรการเร่งด่วน	49
มาตรการระยะยาว	49
การดำเนินงานสร้างเสริมจิตสำนึกในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	51
การดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2539-2541	51
การดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2545	54

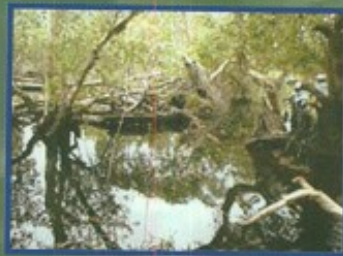


หน้า

บรรณานุกรม _____ 56

ภาคผนวก

ก	รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	60
ข	รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว	60
ค	จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงน้ำ (D-net)	72
ง	จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงบกสุ่มจับ	76
จ	รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต	84



● **ความเป็นมา**

- ☀ **ภาพรวม**
- ☀ **วัตถุประสงค์ของโครงการ**
- ☀ **ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

● **ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว**



ความเป็นมา



พรมักถูกมองว่าเป็นที่รกร้างและไม่มีประโยชน์ พรุหลายแห่งถูกทำลายและถูกเปลี่ยนสภาพไป โดยโครงการพัฒนาต่างๆ เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ ชลประทาน

ภาพรวม

พrub้านไม้ขาวก็เช่นเดียวกัน พรุส่วนใหญ่ถูกทำลายหรือลดขนาดลงมาก การก่อสร้างเพื่อขยายพื้นที่สนามบินนานาชาติจังหวัดภูเก็ตก็ได้ทำลายถมพรุส่วนหนึ่งไป คือพรุทับเคยกับพรุเปิดน้ำ ในช่วงปี พ.ศ. 2525 มีการเผาต้นไม้ในพรุในหน้าแล้ง สันนิษฐานว่าทำเพื่อบุกรุกสภาพตำบลเห็นว่าควรมีมาตรการป้องกันปัญหาจึงมีความคิดที่จะขุดลอกเป็นคูล้อมพรุเพื่อแสดงขอบเขต และสภาพตำบลได้เสนอให้มีการขุดพรุบางพรุ คือ พรุยาว พรุทุ่งเตียน และพรุหลังโรงเรียน โดยขุดให้เป็นสระน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตรและอุปโภค บริโภค และได้มีโครงการจัดทำระบบน้ำประปาขึ้นที่พรุยาว โครงการขุดลอกสระน้ำนี้เป็นโครงการงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.)

ในปี พ.ศ. 2533 สภาพตำบลไม้ขาวได้เสนอให้มีโครงการขุดลอกพรุอื่นๆ ได้แก่ พรุเจ๊ะตัน พรุจูด พรุจิก และพรุหลังวัดไม้ขาว โดยมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินสาธารณะ เพื่อเก็บกักน้ำสำหรับการเกษตรและอุปโภค บริโภค และเพื่อตกแต่งสภาพป่าพรุให้มีสภาพสวยงาม โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำนี้ เป็นโครงการจากงบประมาณของกรมชลประทาน

ต่อมามีกลุ่มชาวชุมชนในตำบลไม้ขาวไม่เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว จึงได้ร่วมกับกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน คือ ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภูเก็ต จัดการเสวนาเรื่อง ป่าพรุ



แห่งสุดท้าย บ้านไม้ขาวขึ้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ที่สถาบันราชภัฏภูเก็ต โดยมีนักวิชาการตัวแทนชุมชนบ้านไม้ขาว และผู้สนใจประมาณ 67 คน เข้าร่วมหารือ จากการประชุมครั้งนี้ได้มีข้อเสนอให้มีการระงับโครงการเพื่อให้มีการศึกษาพิจารณาผลกระทบการขุดลอก และให้เผยแพร่ความรู้จากการศึกษา นอกจากนี้ยังเสนอให้สงวนป่าพรุเพื่อเป็นแหล่งศึกษาและวิจัยทางธรรมชาติของจังหวัดภูเก็ต

วันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภูเก็ตได้ทำหนังสือร้องเรียนยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยขอให้ระงับโครงการชลประทานพรุบ้านไม้ขาว และขอให้มีการศึกษาผลกระทบอย่างจริงจัง เหตุผลที่คัดค้านโครงการคือ เห็นว่าการขุดลอกเป็นการทำลายระบบนิเวศป่าพรุทำลายทรัพยากรที่มีคุณค่า ผลของการขุดเป็นอ่างเก็บน้ำ อาจมีผลกระทบในทางลบ และโครงการไม่อาจบรรลุถึงเป้าหมายที่จะใช้น้ำในการอุปโภค บริโภคได้

เมื่อได้รับหนังสือร้องเรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการให้ระงับโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่บ้านไม้ขาวไว้ชั่วคราว ในคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 327/2536 วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาข้อเท็จจริง และผลกระทบของโครงการชลประทาน พรุจิก ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเขต 11 เป็นประธาน

คณะกรรมการศึกษาข้อเท็จจริง และผลกระทบโครงการชลประทานพรุจิกได้มีการประชุม เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2536 เป็นครั้งแรก จากการประชุมคณะกรรมการมีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย โดยส่วนหนึ่งเห็นชอบในโครงการดังกล่าว เนื่องจากเป็นโครงการที่สนองนโยบายกระทรวงมหาดไทยและนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลตามแผน กชช. โดยจัดให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำและสร้างรายได้จากเกษตรกรรม อีกทั้งโครงการดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบจากสภาตำบล คณะกรรมการอำเภอ และคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดเรียบร้อยแล้วอีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าสภาพระบบนิเวศพรุชายหาดยังมีสภาพค่อนข้างดี เป็นแหล่งทรัพยากรชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ อีกทั้งพื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่ถือครอง โดยมีเอกชนไม่กี่รายที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงจากโครงการ

เมื่อไม่มีข้อสรุปจากการประชุม คณะกรรมการฯ จึงได้มีมติให้เดินทางไปดูสภาพพื้นที่ และดำเนินการปรึกษาหารือกันในระหว่างวันที่ 2-3 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ซึ่งมีผลสรุปดังนี้

➤ เนื่องจากขณะทำการตรวจสอบสภาพพื้นที่พรุจิกนั้นมีน้ำท่วมขัง ทำให้ไม่สามารถเข้าไปสำรวจสภาพพื้นที่ด้านในของพรุได้ จึงไม่สามารถทราบสภาพเบื้องต้นของความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ดังนั้นจึงควรที่จะทำการสำรวจชนิดพืชและสัตว์โดยละเอียดต่อไป อนึ่ง สำหรับประเทศไทยยังไม่เคยมีการสำรวจจำนวนพรุจึงไม่ทราบสถานภาพของพื้นที่พรุทั้งหมด โดยเฉพาะพรุที่อยู่แนวริมฝั่งทะเล ดังนั้น หากมีการดำเนินงานขุดลอกพรุทำอ่างเก็บน้ำก็จะเป็นการทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในพื้นที่พรุ



การพัฒนาโครงการชลประทานพรุจิกเพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำนั้น ควรให้เกิดประโยชน์ตามที่ชุมชนต้องการ และมีการปรับแผนพัฒนาท้องถิ่นควบคู่ไปด้วยให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

พื้นที่ในจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งพรุจิกได้มีประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องประกาศกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2535 ซึ่งประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ข้อ 4(5) ได้ระบุว่า ห้ามมิให้มีการกระทำหรือกิจกรรม เช่น การถมหรือปรับพื้นที่ ซึ่งทำให้แหล่งน้ำตามธรรมชาติตื้นเขินหรือเปลี่ยนทิศทาง

ควรมีการศึกษาอย่างเร่งด่วน ถึงผลกระทบของโครงการที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการศึกษาทางกายภาพ (อุทกวิทยา, ดิน) ชีวภาพ (พืช สัตว์บก สัตว์น้ำ) สังคม เศรษฐกิจ (ความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นของประชาชนและการใช้ประโยชน์ของประชาชน) นอกจากนี้ควรจัดทำแผนการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบ เพื่อให้การพัฒนานี้เป็นพัฒนาแบบยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ซึ่งนับวันจะร่อยหรอลง

จังหวัดควรจัดทำแผนแม่บทพัฒนาพรุจิกที่มีอยู่ทั้งจังหวัด ให้สอดคล้องกันระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หากมีความจำเป็นต้องใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำจริง ให้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยควรขุดพรุทำเป็นอ่างเก็บน้ำในพื้นที่เหมาะสมและขุดลอกพรุบางส่วน เพื่อรักษาสภาพพรุไว้เพื่ออำนวยประโยชน์ได้เต็มที่ในทางธรรมชาติ

ให้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงโดยเร่งด่วนเป็นกรณีพิเศษเพื่อป้องกันการบุกรุก

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ได้รับเรื่องร้องเรียนจากชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภูเก็ต 10 กลุ่ม ลงวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 และได้ประสานมายังสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ศึกษาและนำเรื่องดังกล่าวเสนอในที่ประชุมคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2536 ที่ประชุมมีมติดังนี้

ให้สำนักงานซึ่งประกอบด้วย สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมชลประทาน และมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ร่วมมือกันในการดำเนินการศึกษาและสำรวจสภาพ ทางด้านกายภาพและชีวภาพ การประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสำคัญในการอนุรักษ์ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิต รวมถึงพรรณพืชและพันธุ์สัตว์ที่หายาก ในพื้นที่บริเวณที่จะดำเนินโครงการชลประทานของพรุจิก เพื่อเปรียบเทียบกับประเมินคุณค่าการใช้ประโยชน์ทางด้านชลประทาน โดยเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาเป็นการเร่งด่วน



➤ ให้มีการดำเนินการเพิ่มเติมในประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เรื่องประกาศกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองในบริเวณจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2535 ข้อ 4(5) จากเดิมให้มีความครอบคลุมทุกกิจกรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพธรรมชาติของพื้นที่พรุ โดยเพิ่มเติมต่อท้ายประกาศดังกล่าวว่า "และการขุดหรือการ เปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติของพื้นที่พรุ" โดยจะมีเนื้อหาที่ครอบคลุมดังนี้ "ห้ามมิให้มีการ กระทำหรือกิจกรรม เช่น การถมหรือปรับที่ ซึ่งทำให้แหล่งน้ำตามธรรมชาติตื้นเขินหรือ เปลี่ยนทิศทาง และการขุดหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติของพื้นที่พรุ"

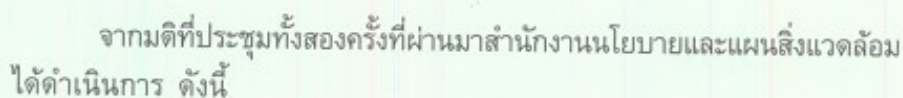
➤ ให้แจ้งไปยังจังหวัดภูเก็ตเพื่อขอให้ระงับโครงการชลประทานพรุจิกไว้ก่อน เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีข้อสรุปที่ชัดเจนในเรื่องดังกล่าวจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ ในการนี้ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือ ที่ วว 0803/18611 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ไปยังหน่วยงานรับผิดชอบในจังหวัดภูเก็ต เพื่อแจ้งถึง มติคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำดังกล่าว และขอความร่วมมือจากทางจังหวัด ภูเก็ตในการระงับการดำเนินโครงการชลประทานพรุจิกไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมี ข้อสรุปที่ชัดเจนจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่จังหวัดภูเก็ตได้แจ้งกลับมา ตามหนังสือที่ ภก. 0015.2/549 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2537 ใจความว่า โครงการ ชลประทานพรุจิกได้รับการพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการตั้งแต่ประมาณ 2536 ซึ่ง ชลประทานจังหวัดภูเก็ตได้ดำเนินการกันเงินไว้แล้วในปีงบประมาณ 2537 แต่หากการ ดัดสันใจในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้โดยเร็ว ก็จะไม่ สามารถชี้แจงให้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการเข้าใจเหตุผลของความล่าช้าที่เกิดขึ้นได้จังหวัด ภูเก็ตจึงขอให้เร่งรัดการดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับโครงการชลประทานพรุจิกเป็นการด่วน

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้นำความคืบหน้าในการดำเนินการ ดังกล่าว เสนอต่อคณะอนุกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ในที่ประชุมครั้งที่ 1/2537 เมื่อ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2537 และคณะอนุกรรมการฯ มีมติดังนี้

➤ ให้มีการพิจารณาแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่โดยวิธีการอื่นแทน การดำเนินการตามโครงการเดิม

➤ ให้มีการผนวกข้อกำหนดของกรมประมงซึ่งว่าด้วยเรื่อง "ที่จับสัตว์น้ำ" ใน พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ในมาตราที่ 21 มีใจความว่า "ห้ามมิให้บุคคลใด ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่จับสัตว์น้ำ ซึ่งมีได้อยู่ในที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์ ให้ผิดไป จากสภาพที่เป็นอยู่วันแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เช่นทะเลแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง บ่อ เป็นต้น และหาดทั้งปวง บรรดาซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือที่อัน บุคคลถือกรรมสิทธิ์ และภายในเขตน้ำขึ้นน้ำลงในการทำประมง โดยที่น้ำขึ้นน้ำลงนั้นปรากฏ โดยทั่วไปว่ามีกฎหมายระหว่างประเทศหรือตามสนธิสัญญาหรือด้วยประการใดๆ

ดังนั้นเมื่อพิจารณาแล้ว พื้นที่พรุจิกก็จะเป็นที่จับสัตว์น้ำ ซึ่งบุคคลไม่สามารถทำการ แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ยกเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น จึงเห็น ควรผนวกข้อกำหนดไว้ในข้อชี้แจงการระงับโครงการด้วย



สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และจังหวัดภูเก็ต ได้มีความเห็นพ้องกันว่าควรจะได้มีการประชุมเพื่อให้ข้อเท็จจริงและจัดทำกรรปการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณา และเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจน ซึ่งสำนักงานฯ ได้ประสานกับสถาบันราชภัฏของจังหวัดภูเก็ต จัดการประชุมขึ้นในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2540 ณ โรงแรมปาดองรีสอร์ท จังหวัดภูเก็ต ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ความเข้าใจถึงความจำเป็นในการจัดการ และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่พรุบ้านไม้ขาว และได้มีโอกาสอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดแรงจูงใจในการติดตามข่าวสาร และการดำเนินงานเกี่ยวกับพรุบ้านไม้ขาวต่อไป

ความหลากหลายทางชีวภาพ



วัตถุประสงค์

การดำเนินการศึกษาในพื้นที่พหุบ้านไม้ขาว ครอบคลุมทางกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าทางเศรษฐกิจ-สิ่งแวดล้อม และความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ระบบนิเวศความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อวางแผนและมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในธรรมชาติ

➤ เพื่อกำหนดขอบเขต และรังวัดแนวเขตพื้นที่วิกฤต ป่าพรตบ้านไม้ขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดภูเก็ต

➤ เพื่อจัดประชุมหารือระดับท้องถิ่นถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการอนุรักษ์ตามการจัดการในบริเวณพื้นที่วิกฤต : ป่าพรตบ้านไม้ขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดภูเก็ต ในสภาพปัจจุบัน

➤ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนโดยสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

➤ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนในการจัดการ การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติด้วยตนเอง อันจะเป็นตัวอย่างในการดำเนินการในท้องถิ่นอื่นต่อไป โดยการสร้างแรงจูงใจ และจิตสำนึกในรูปแบบต่างๆ

➤ เพื่อผลักดันการจัดตั้งองค์กรชุมชนที่ถาวร เพื่อเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการจัดการการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ป่าพรตบ้านไม้ขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดภูเก็ต

➤ เพื่อจัดตั้งศูนย์การศึกษาธรรมชาติวิทยาในพื้นที่ เพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าพรตแก่นักศึกษานักเรียน และประชาชนในจังหวัดภูเก็ต

➤ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนตลอดจนประชาชนทั่วไป ให้มีความตระหนักถึงคุณค่า และคุณประโยชน์ของป่าพรตบ้านไม้ขาว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

➤ การกำหนดขอบเขตอนุรักษ์ป่าพรตบ้านไม้ขาว ซึ่งจะเป็นการป้องกันการบุกรุกคุกคามจากปัจจัยภายนอก และเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่อุดมสมบูรณ์ ของพืชและสัตว์ท้องถิ่น

➤ แผนการสร้างเสริมแรงจูงใจประชาชนในท้องถิ่นและเยาวชนให้มีความตระหนัก และร่วมมืออนุรักษ์พื้นที่ป่าพรตบ้านไม้ขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดภูเก็ต

➤ ประชาชนในท้องถิ่นตระหนัก และมองเห็นความสำคัญ ของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าพรต ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตของตนเองอย่างสมบูรณ์



ความสำคัญของ พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

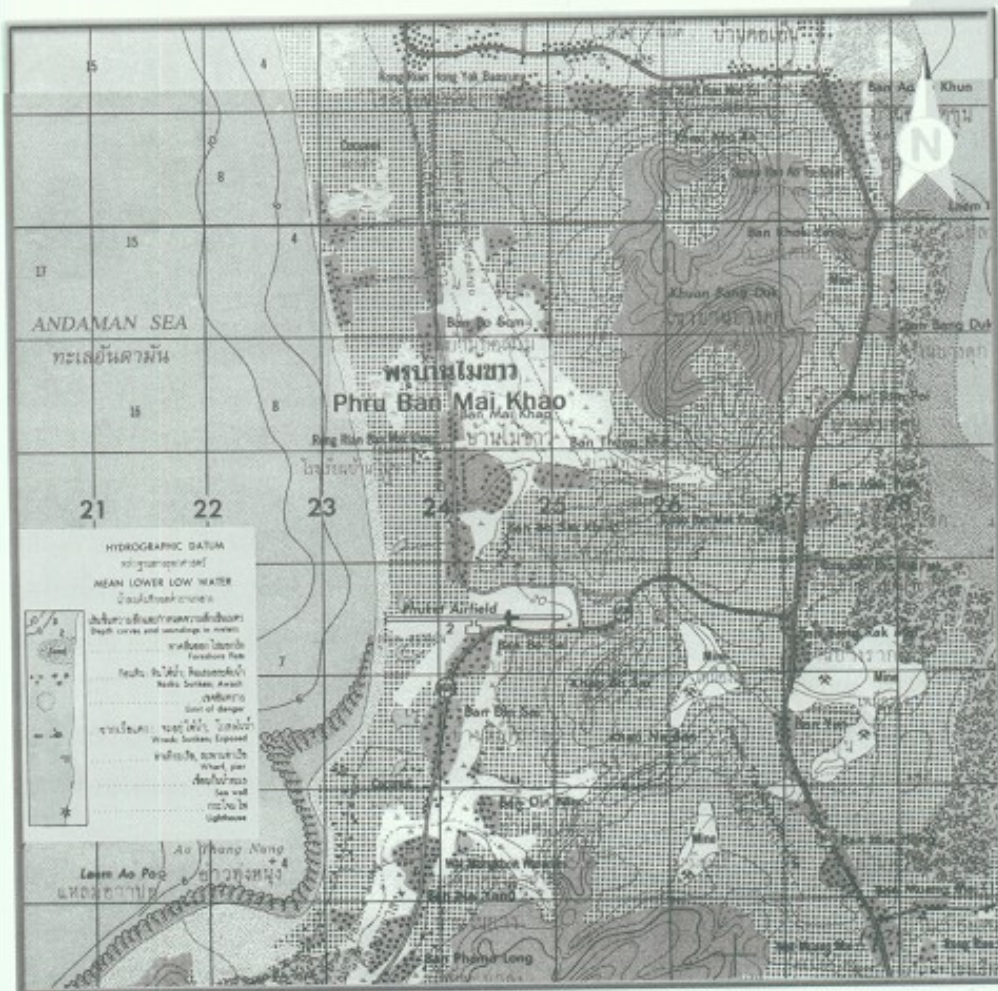


พรุบ้านไม้ขาว ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 และหมู่ 4 ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต มีเนื้อที่ประมาณ 0.403 ตารางกิโลเมตร (252 ไร่) ระหว่างเส้นรุ้งที่ 8 องศา 07 ถึง 08 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 98 องศา 18 ถึง 20 ลิปดาตะวันออก มีระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นประเภทพื้นที่พรุที่มีน้ำขังตลอดปี และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติของประเทศไทย จากการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำในทะเบียนพื้นที่

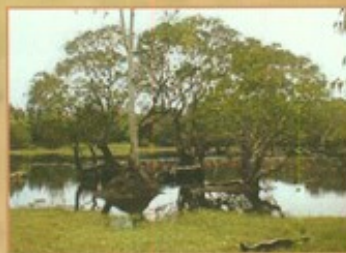
ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย(สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2542)

พรุบ้านไม้ขาวตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลตะวันตกของเกาะภูเก็ต เป็นส่วนที่กัดเข้ามาจากหาดทราย มีลักษณะเป็นที่ลุ่มน้ำขัง เดิมเป็นพรุผืนใหญ่ ปัจจุบันถูกตัดขาดออกจากกันเนื่องจากการก่อสร้าง การพัฒนา และการบุกรุกที่ดิน เหลือเพียงพรุผืนเล็กๆ 10 แห่งที่มีสภาพแตกต่างกัน พรุที่ไม่มีสภาพของพรุหลงเหลืออยู่แล้ว ได้แก่ พรุเปิดน้ำ พรุทับเคย และพรุยายรัต พรุที่ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นสระน้ำ ได้แก่ พรุทุ่งเตียน พรุยาว พรุเจ๊ะสัน และพรุที่ยังคงสภาพความเป็นพรุอยู่ ได้แก่ พรุหลังวัดไม้ขาว พรุจูด พรุแหลมหยุด พรุจิก และพรุบ้านไม้ขาว พรุทั้งหมดนี้มีฝนตกตลอดปี น้ำโดยทั่วไปมีสภาพเป็นกรด มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคได้

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว มีคุณค่าความสำคัญ โดยเป็นพฤษภรรชาติ ผืนสุดท้ายของจังหวัดภูเก็ต เป็นแหล่งอาหาร สมุนไพร แหล่งไม้ใช้สอย แหล่ง เชื้อเพลิง และแหล่งประมงพื้นบ้าน และเป็นแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร เช่น การทำสวน ทำนา ของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งมีความสำคัญทางนิเวศวิทยา เช่น ช่วยควบคุมน้ำท่วม ควบคุม ภูมิอากาศ และช่วยให้ดินอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น



ภาพที่ 1 แผนที่แสดงต้งพรุบ้านไม้ขาว



● ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ พรุบ้านไม้ขาว

- ☀ สภาพทั่วไป
- ☀ ภูมิอากาศ
- ☀ จุลชีววิทยา

● ความหลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

- ☀ พรรณพืช
- ☀ นก
- ☀ สัตว์ป่าอื่น ๆ
- ☀ สัตว์น้ำและสัตว์หน้าดิน



ลักษณะทางกายภาพ ของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

สภาพทั่วไป

บ้านไม้ขาว มีส่วนติดทะเลโดยมีหาดทรายขาวทอดยาวจากตอนเหนือของเกาะภูเก็ตลงไปถึงหาดสนามบินและหาดในยาง หาดทรายนี้เป็นส่วนหนึ่งในความดูแลของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ กรมป่าไม้ บ้านไม้ขาวในระยะ 10 ปีก่อนจะเป็นที่รู้จักกันดี เพราะมีเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ มีทางเดินเต่า (ชาวภูเก็ตจะมาเดินตามหาดเวลากลางคืน เพื่อสังเกตเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่) และชาวบ้านไม้ขาวก็เป็นที่รู้จักกันดีเพราะได้รวมตัวกัน ตั้งชมรมเพื่ออนุรักษ์เต่าทะเล



พรุบ้านไม้ขาวเป็นส่วนที่ถัดเข้ามาจากหาดทราย เป็นที่ลุ่มมีน้ำขังปัจจุบันพื้นที่ได้ถูกตัดขาดออกจากกัน (fragmentation) จากการก่อสร้างและการพัฒนาการจับจองพื้นที่เพื่อทำมาหากิน ดังนั้นการบุกรุกจึงเป็นปัญหาสำคัญ ตำบลจึงดำริวิธีการที่จะป้องกันการบุกรุก ทั้งที่มาจาก การขยายหัวไร่ปลายนา หรือการบุกรุกด้วยวิธีเผา หรือการนากรอบต้นไม้ในพรุให้ยืนตาย โดยการขุดหนองน้ำ เพื่อให้เป็นแนวบ่อขอบเขต ต่อมาก็มีปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มอนุรักษ์ที่ต่อต้าน และต้องการเก็บพรุไว้



พรุบ้านไม้ขาวได้ถูกตัดขาดจากกันเป็นย้อมๆ อยู่ 10 แห่ง ปัจจุบันเหลือสภาพที่เป็นพรุประมาณ 6 แห่ง สภาพทั่วไปของพรุทั้ง 10 มีดังนี้

➤ **พรุเปิดน้ำ พรุทับเคย พรุยายรัต** ปัจจุบันพรุทั้งสามไม่มีสภาพของพรุหลงเหลืออยู่ เดิมเป็นพรุที่มีน้ำขัง ต่อมาพรุเปิดน้ำและพรุทับเคยถูกทำลายเนื่องจากการสร้างสนามบิน ส่วนพรุยายรัตดินแข็งและแห้ง มีไม้เหลือไม่มากเข้าใจว่าเกิดจากการบุกรุกแล้วถม ปัจจุบันมีชาวบ้านอยู่ในบริเวณนี้และมีฟาร์มเพาะกุ้ง

➤ **พรุทุ่งเตียน** พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกขุดลอกเป็นสระน้ำ มีขนาด 70 x 120 x 3.5 ลูกบาศก์เมตร ความจุ 34,275 ลูกบาศก์เมตร ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2533 โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ขุดลอกหนองน้ำเพื่อให้ประชาชนใช้เป็นสาธารณประโยชน์เพื่อการเกษตร มีหย่อมของพรรณไม้พรุหลงเหลืออยู่ด้านข้างของหนองน้ำค่อนข้างแห้งอยู่ประมาณ 4-5 ไร่ ลักษณะป่าพรุที่บางส่วนมีพุ่มไม้และทุ่งหญ้า ด้านหน้าติดชายทะเลมีสวนมะพร้าวและสันทราย

➤ **พรุหลังวัดไม้ขาว** พรุสภาพค่อนข้างดีแต่ลดขนาดลงมากมีน้ำท่วมขังตลอด มีขนาด 30-40 ไร่ มีหนองน้ำธรรมชาติ ป่าพรุและทุ่งหญ้าบางส่วน มีบริเวณหลงเหลือคือซากของอุทกสีมา (โบสถ์ในน้ำ) ชาวบ้านใช้ประโยชน์จากพรุในการเก็บพืชพรรณและจับปลา ทางวัดไม้ขาวก็พยายามดูแลพรุผืนนี้ไว้ ในบริเวณใกล้เคียงมีฟาร์มเพาะฟักลูกกุ้งเป็นจำนวนมากและมีการปล่อยน้ำทะเลหรือมีการรั่วไหลน้ำทะเลทำให้ดินไม้ในพรุตายในบางส่วน

➤ **พรุจูด** เป็นพรุที่อยู่หลังโรงเรียนบ้านไม้ขาว มีพื้นที่ประมาณ 157 ไร่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ได้ดำเนินการขุดสระน้ำด้านหลังโรงเรียน ขนาด 60 x 20 x 4.5 ลูกบาศก์เมตร ความจุ 5,400 ลูกบาศก์เมตร สภาพป่าพรุบางส่วนอยู่สภาพค่อนข้างดี มีหนองน้ำธรรมชาติ จูด กก มีผู้ถือครองบางรายอยู่รอบพรุจูด สภาพป่าที่ดีมีประมาณ 70 ไร่ ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ใช้สอยจากการเก็บพืชและจับปลา

➤ **พรุยาว** เดิมเป็นพรุมีเนื้อที่ประมาณ 41 ไร่เศษ ปัจจุบันได้ถูกขุดลอกเปลี่ยนสภาพพรุเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ โดยจะจัดทำเป็นประปาหมู่บ้าน ปัจจุบันยังไม่มี การใช้ประโยชน์และโรงประปาก็ยังไม่ได้ดำเนินการ มีพืชจากพรุหลงเหลืออยู่บ้าง แต่ไม่มีสภาพเป็นป่าพรุ

➤ **พรุแหลมหยุด** เป็นพรุผืนเล็กๆ ประมาณ 10 ไร่ อยู่ติดกับสระน้ำพรุยาว ที่ขุดเพื่อทำโครงการน้ำประปา โดยมีถนนกั้นระหว่างพรุยาวเป็นพรุแหลมหยุด เป็นพรุที่แห้ง มีดินเสม็ดขึ้น หน้าฝนมีน้ำขังเป็นหนอง มีสวนยูคาลิปตัสอยู่รอบ เดิมมีพื้นที่มากกว่า 40-50 ไร่ ปัจจุบันเหลือประมาณ 10 ไร่

➤ **พรุจิก** เป็นพรุที่มีสภาพค่อนข้างดี ขนาดประมาณ 77 ไร่ มีหนองน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งมีน้ำท่วมขัง มีหญ้าสูงและพืชน้ำหลายชนิด มีความหลากหลายของพรรณพืชและพันธุ์สัตว์ ชุมชนใช้ประโยชน์ในการจับสัตว์น้ำเป็นการบริโภค การเก็บพืช เช่น กก จูด และพืชอื่นๆ มาใช้ ตำบลมีโครงการเสนอให้ขุด เพื่อทำประตุน้ำระบายน้ำออกสู่ทะเล เพื่อป้องกัน



น้ำท่วมและขุดสระเพื่อโครงการชลประทานในการเก็บน้ำ สำหรับอุปโภคบริโภค และการเกษตร ปัจจุบันโครงการถูกยับยั้งไว้ บริเวณโดยรอบมีผู้ถือครอง และมีผู้อาศัยอยู่บางราย

พรเจ๊ะสัน เป็นพรที่อยู่เหนือสุดในจำนวนพรทั้งหลายที่บ้านไม้ขาว เดิมเป็นพรผืนใหญ่ มีเนื้อที่มากกว่า 200 ไร่ พื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่กรรมสิทธิ์ของเจ้าของรายใหญ่ พื้นที่มีเอกลักษณ์ ที่สำคัญที่หลวง (นสล.) ในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดได้ใช้งบประมาณพิเศษ จากโครงการสร้างงานในชนบท (กสข.) ทำการสร้างคันดินและขุดลอกโดยรอบกว้าง ประมาณ 10 เมตร และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ได้ขุดลอกพรเจ๊ะสัน เกิดเป็นสระน้ำ มีขนาดความจุ 669,130 ลูกบาศก์เมตร ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2537 เพื่อให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ พื้นที่พรได้ถูกลดขนาดเหลือเพียงพรตรงกลางเกิดเป็นเกาะ ยังมีพรรณไม้ของพร ดังกก ดังหญ้า และชายตลิ่ง พื้นที่พรเหลือประมาณ 40-50 ไร่ ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชในพรลดลง แต่มีพื้นที่น้ำเพิ่มขึ้น เดิมมีโครงการสร้างสนามพักผ่อนหย่อนใจ และจัดให้เป็นที่พักท่องเที่ยว

ภาพเปรียบเทียบพร ปี พ.ศ. 2519 และ พ.ศ. 2538 จำนวน 12 ภาพ ดังแสดงใน ภาพที่ 2-13

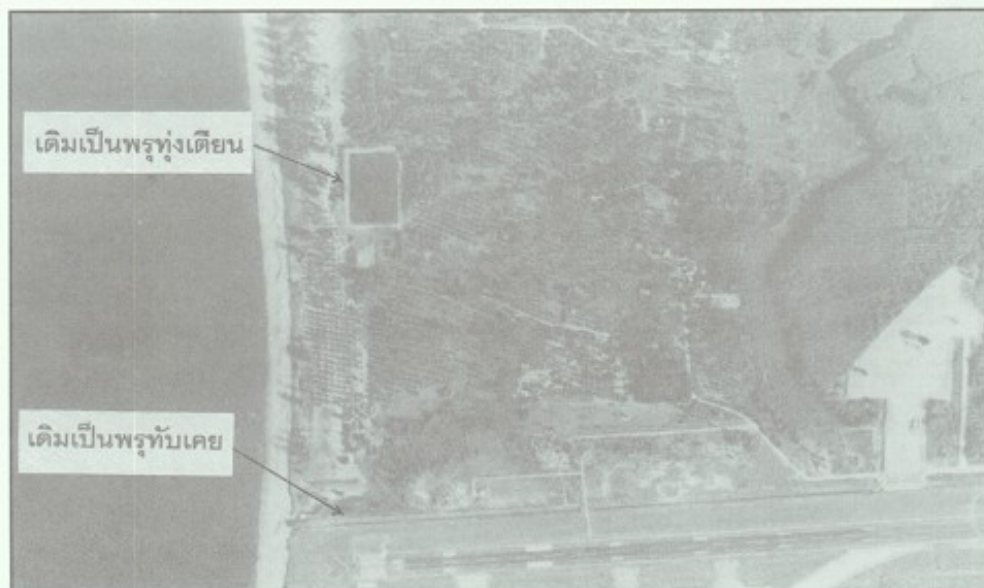
ภูมิอากาศ

พรบ้านไม้ขาว อยู่ในเขตศูนย์สูตร ด้านชายทะเลฝั่งตะวันตก ภูมิประเทศโดยทั่วไป จึงมีฝนตกชุกตลอดปี และมีอุณหภูมิค่อนข้างสูง เนื่องจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้นำลมร้อนขึ้นจากมหาสมุทรอินเดีย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ในช่วงนี้จึงมีฝนตกมาก และในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนเป็นช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้อ่อนตัวก็จะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมหนาวพัดมา อุณหภูมิช่วงนี้จะไม่ลดลงมากแต่ยังได้ฝนที่พัดผ่านอ่าวไทยมา

มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2426.9 มิลลิเมตร โดยมีจำนวนวันฝนตก (total rain-days) ในรอบปีเท่ากับ 176.9 วัน โดยมีเดือนฝนตกมากคือเดือนกันยายน มีปริมาณน้ำฝน 445.3 มิลลิเมตร เดือนที่แล้งที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนประมาณ 29.9 มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.5 องศาเซลเซียส เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด (23.8 วัน) คือ เดือนกันยายน และน้อยที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ (3.5 วัน)



ภาพที่ 2 บริเวณพรุทุ่งเตียนก่อนถูกขุดและพรุทับเคยก่อนถูกขุดทับถม ในปี พ.ศ. 2519



ภาพที่ 3 บ่อน้ำขุดบริเวณพรุทุ่งเตียนเดิม และรันเวย์ของสนามบินที่ขยายทับที่พรุทับเคย
ภาพถ่าย ในปี พ.ศ. 2538



ภาพที่ 4 บริเวณพรุหลังวัด ในปี พ.ศ. 2519



ภาพที่ 5 บริเวณพรุหลังวัด ในปี พ.ศ. 2538



ภาพที่ 6 บริเวณพรุจูด (พรุหลังโรงเรียน) ในปี พ.ศ. 2519



ภาพที่ 7 บริเวณพรุจูด (พรุหลังโรงเรียน) ในปี พ.ศ. 2538



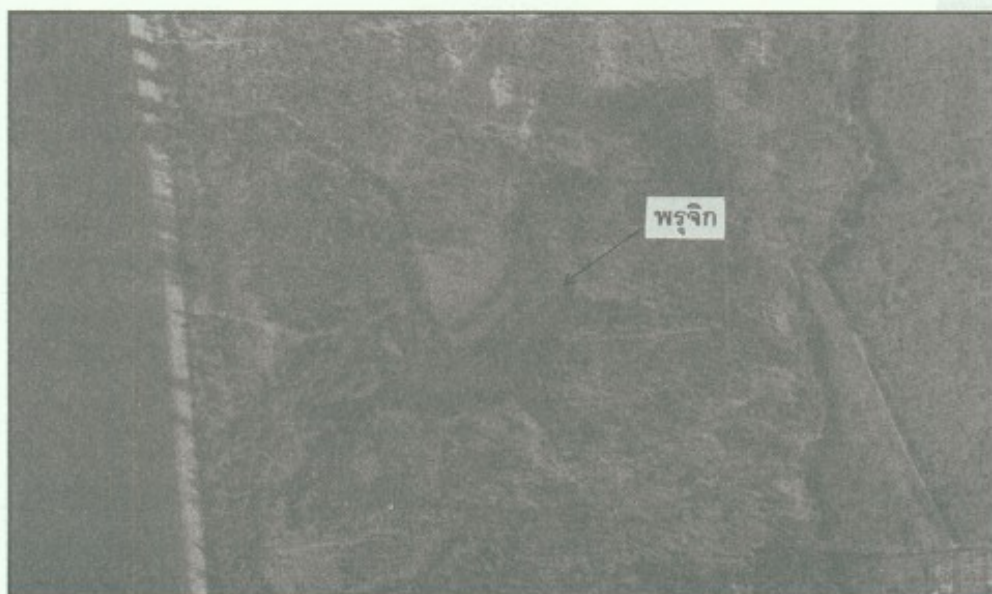
ภาพที่ 8 บริเวณพรหมมยุตก่อนถูกทำลาย และพรวายก่อนถูกขุด ในปี พ.ศ. 2519



ภาพที่ 9 บริเวณพรหมมยุตหลังถูกทำลาย และพรวายหลังถูกขุด ในปี พ.ศ. 2538



ภาพที่ 10 บริเวณพรุจิก ในปี พ.ศ. 2519



ภาพที่ 11 บริเวณพรุจิก ในปี พ.ศ. 2538



ภาพที่ 12 บริเวณพรเจ้านันก่อนถูกขุด ในปี พ.ศ. 2519



ภาพที่ 13 บริเวณพรเจ้านันหลังถูกขุด ในปี พ.ศ. 2538

อุทกวิทยา

จังหวัดภูเก็ตจัดว่ามีช่วงฤดูฝนยาวนานถึง 8 เดือน และช่วงฤดูแล้งประมาณ 4 เดือน เดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณน้ำเพียงพอ ส่วนช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม ในช่วงน้ำมาก ก็มีโอกาสดเกิดน้ำท่วม น้ำหลาก ถ้าหากไม่มีพื้นที่อุ้มน้ำ ส่วนช่วงน้ำขาดแคลน ประชาชนก็ต้องใช้น้ำที่สะสมอยู่ในแหล่งน้ำต่างๆ รวมทั้งน้ำใต้ดิน บริเวณบ้านไม้ขาวมีพระและทุ่งนา ทั้งเป็นที่ลุ่มรับน้ำ

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำสำคัญที่ระบายน้ำสู่พรุบ้านไม้ขาวมีดังนี้

 น้ำฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยกระจายในช่วง 10 ปี นั้นอยู่ระหว่าง 1716.3 ถึง 3109 มิลลิเมตร/ปี จัดว่าเป็นปริมาณน้ำฝนที่มาก

 น้ำท่า ซึ่งเป็นน้ำฝนที่ไหลจากเทือกเขาเล็กๆ ทางทิศตะวันออกของบ้านไม้ขาวคือ เขาบ้านบางอู กับเขาคอเอน และเนินเขาเตี้ยๆ ด้านใต้ที่อยู่ระหว่างบ้านบ่อไทรกลางและบ้านทุ่งคา ทางน้ำจะไหลสู่ตะวันตกและเก็บกักในพรุ น้ำที่มากเกินไปจะไหลออกสู่ทะเล

 น้ำใต้ดิน น้ำใต้ดินบริเวณบ้านไม้ขาว มีศักยภาพในการอุ้มน้ำปานกลาง พบน้ำใต้ดินได้ในระดับความลึกเฉลี่ยไม่เกิน 30 เมตร

น้ำบาดาล

บริเวณพรุบ้านไม้ขาว เป็นตะกอนชายหาดเก่า เกิดจากการถอยของน้ำทะเล ตะกอนชายหาดเก่าจะปิดกั้นตะกอนน้ำหลาก ทำให้มีชั้นน้ำที่จะใช้การได้ประมาณ 2 ชั้น ชั้นตะกอนชายหาดเก่าเป็นชั้นตะกอนที่บาง การขุดบ่อน้ำตื้นจะให้น้ำจืดในปริมาณ 0.5–1.5 ลูกบาศก์เมตร ในชั้นตะกอนน้ำหลากที่อยู่ลึกลงไปไม่เกิน 30 เมตร อาจจะให้น้ำได้ถึง 10 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง ในบางจุดจะให้น้ำกร่อยและน้ำเค็ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะห่างจากชายหาดปัจจุบัน

คุณภาพน้ำ

ได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำบริเวณพื้นที่พรุต่างๆ โดยมีผลการสำรวจดังนี้

 พรุทุ่งเตียน มีสระขุด พรุมีน้ำท่วมขัง น้ำที่อยู่ในดิน และน้ำในบ่อน้ำพบว่า คุณภาพน้ำ ตื้น ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี น้ำจะมีลักษณะเป็นกรด คือ มีค่า pH 4.67–6.34 ในหน้าฝนและ 4.62–5.96 ในหน้าแล้ง ความกระด้างน้ำ (hardness) มีค่าไม่มาก สารอาหารพวกไนเตรด ฟอสเฟต มีค่าต่ำ ยกเว้น น้ำในบ่อน้ำตื้นที่สูงถึง 280.8 $\mu\text{g/L}$



ในหน้าฝน และ 504.6 ในหน้าแล้ง ซึ่งคาดว่าเกิดจากปนเปื้อนจากการใช้ปุ๋ยในการเกษตร หรืออัตราการย่อยสลายสารอินทรีย์ให้เป็นไนเตรตมีค่าสูง ค่า BOD มีค่าไม่สูง แสดงว่าการสะสมสารอินทรีย์ในน้ำมีไม่มาก ค่าการนำไฟฟ้า (conductivity) ก็อยู่ในเกณฑ์ต่ำ น้ำในดินและน้ำในบ่อน้ำตื้นมีค่าประมาณ 102–196 μmho ซึ่งอาจเกิดจากการสะสมของสารประกอบประเภทเกลือ ส่วนมลสารไม่พบการปนเปื้อนของโลหะหนักและยากำจัดศัตรูพืช คุณภาพน้ำในพรุทั้งเตียน สามารถนำไปใช้ในการอุปโภค

➤ **พรุหลังวัดไม้ขาว** มีน้ำท่วมขัง ไม่มีสระขุด จุดเก็บตัวอย่างมี 3 จุดคือ น้ำในพรุ น้ำในดินพรุ และน้ำในบ่อน้ำตื้น ค่า pH ต่ำแสดงความเป็นกรด ปริมาณออกซิเจนปกติ ยกเว้นน้ำในบ่อน้ำตื้นที่มีออกซิเจนละลายน้อย (2.37 mg/l ในหน้าฝน และ 1.35 mg/l ในหน้าแล้ง) ปริมาณไนเตรตในน้ำในบ่อน้ำตื้นมีค่าสูงถึง 116 $\mu\text{gN/l}$ ซึ่งบริเวณพรุไม่มีการทำการเกษตร คาดว่าไนเตรตที่สูงมาจากการย่อยสลายสารอินทรีย์ ค่า BOD ต่ำ และไม่พบการปนเปื้อนของโลหะหนัก และยากำจัดศัตรูพืช (มีค่าต่ำกว่า 0.005–0.007 ppm) น้ำในพรุหลังวัดไม้ขาวอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

➤ **พรุจูด** เป็นพรุที่มีหนองน้ำและน้ำท่วมขัง ไม่มีการขุดสระหรือหนอง ทำการเก็บตัวอย่าง คือ บริเวณทางเข้าพรุมีกิจกรรมการเพาะปลูกกล้วยอ่อนจำนวนมาก มีการทำการเกษตรกรรมเล็กน้อย ช่วงเดือนธันวาคม พบว่าคุณภาพน้ำใน 3 จุด คือ น้ำในพรุ น้ำในดินพรุ และน้ำในบ่อน้ำตื้น ที่เก็บ มีคุณภาพดี pH เป็นกรด ค่า BOD มีค่าไม่สูง ค่าการนำไฟฟ้า (conductivity) ไม่สูง (ช่วง 52–93 μmho) ปริมาณสารอาหาร (ไนเตรต, ไนไตรต์, ฟอสเฟต) ไม่พบการปนเปื้อนของโลหะหนัก และสารปราบศัตรูพืชยกเว้นพบค่าต่ำกว่า 0.008–0.025 ppm ส่วนในช่วงเดือนพฤษภาคม ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำน้อยลงเหลือ 1.50–1.70 mg/l (ยกเว้นมีค่าสูงในบ่อน้ำตื้น) ค่า conductivity สูงถึง 639.4 และ 2340.2 μmho ในน้ำในพรุและน้ำในดิน ซึ่งแสดงว่ามีเกลือสะสมมากขึ้นในช่วงหน้าแล้ง และอาจเป็นไปได้ที่มีการปล่อยน้ำทะเลในพรุซึ่งมาจากโรงเพาะฟักลูกกุ้ง (มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นจำนวนมาก) แต่สาเหตุที่เกิดขึ้นยังไม่ทราบแน่ชัด ควรเฝ้าระวังน้ำยังอยู่ในเกณฑ์ดี แต่อาจมีแนวโน้มที่จะแย่ลง ถ้าหากขาดการจัดการในเรื่องการปล่อยน้ำทะเลจากโรงเพาะฟักในบริเวณนี้

➤ **พรุยาว** ในบริเวณนี้มีสระน้ำที่ขุดเพื่อทำประปาหมู่บ้านซึ่งยังไม่ได้ดำเนินการ มีหย่อมของพรุปรากฏเล็กน้อย ได้เก็บน้ำในทั้ง 4 จุด คือ สระขุด น้ำในพรุ น้ำในดิน และน้ำในบ่อน้ำตื้น คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี น้ำเป็นกรดเล็กน้อย ค่า conductivity ไม่มีค่าสูง ยกเว้นในหน้าแล้ง น้ำในสระประปามีค่า 528 μmho สารอาหารอยู่ในเกณฑ์ต่ำ BOD มีค่าต่ำ ปริมาณออกซิเจนน้อยถึงปกติ ไม่พบการปนเปื้อนของโลหะหนัก สารปราบศัตรูพืช และแบคทีเรียจากบ้านเรือน สามารถใช้ในการอุปโภคบริโภคได้

➤ **พรุจิก** เป็นพรุที่อยู่ในสภาพดี มีหนองน้ำ ป่าพรุ ทุ่งหญ้า แต่ยังไม่มีการขุดสระ การเก็บตัวอย่างมี 3 จุด คือ น้ำในพรุ น้ำในดิน และน้ำในบ่อน้ำตื้น ปริมาณออกซิเจนละลาย



ในน้ำมีค่าสูงในหน้าฝน (5.86–7.2 mg/l) และลดลงในหน้าแล้ง (1.58–4.95 mg/l) ค่า pH เป็นกรด BOD มีค่าน้อยแสดงถึงว่าไม่มีปัญหาสารอินทรีย์ในน้ำ ค่า conductivity อยู่ในช่วงน้อย ไม่ปรากฏปนเปื้อนในหน้าแล้ง ค่าสารอาหารทั้งไนเตรต ไนไตรต์ และฟอสเฟตอยู่ในเกณฑ์น้อย พบการปนเปื้อนของสารปราบศัตรูพืช พวก organochlorides แต่มีค่าน้อยมาก ไม่พบการปนเปื้อนของสารโลหะหนัก ในบริเวณพรุจิก มีการทำเกษตรกรรม ปลูกพืชผักสวนครัว สวนมะพร้าว คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำน้ำไปใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้

พรุเจ๊ะสัน ได้ถูกขุดเป็นสระขนาดใหญ่ โดยปล่อยให้พื้นที่พรุเก่าเป็นเกาะอยู่ตรงกลาง และมีถนนเป็นคันรอบสระ มีการเปลี่ยนสภาพพรุไปมาก โดยจัดภูมิทัศน์เพื่อเป็นการท่องเที่ยว และกักน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ น้ำจึงไม่มีขังในพรุ การเก็บตัวอย่างจึงกระทำแค่ 3 จุด คือ น้ำในสระขุด น้ำในดินพรุ น้ำในบ่อน้ำตื้น คุณภาพของน้ำอยู่ในสภาพใช้ได้ น้ำออกฤทธิ์เป็นกรด ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำอยู่ในเกณฑ์ปกติ ค่า BOD มีค่าต่ำ น้ำไม่มีปริมาณสารอินทรีย์มาก ค่าที่มีค่าสูงคือปริมาณไนเตรตในบ่อน้ำตื้น ในหน้าฝนมีค่า 663.3 $\mu\text{g}/\text{NI}$ และในหน้าแล้ง 227.16 $\mu\text{g}/\text{NI}$ ค่าไนเตรตในน้ำในสระขุด ก็มีค่าสูงเล็กน้อย (15.7–39.4 $\mu\text{g}/\text{NI}$) เข้าใจว่าเป็นไนเตรต ที่อาจปนเปื้อนจากการใช้ปุ๋ยในการเกษตร ซึ่งในบริเวณนี้มีสวนผัก สวนมะพร้าว อยู่มาก ไม่พบการปนเปื้อนของโลหะหนักและสารปราบศัตรูพืช ยกเว้นในสระขุดมีค่าตะกั่วและปรอท 0.005 ppm และ organochlorides อยู่ 0.003–0.009 $\mu\text{g}/\text{l}$ คุณภาพน้ำยังใช้ในการอุปโภคบริโภคได้

น้ำโดยทั่วไปทั้ง 6 พรุ มีสภาพเป็นกรด ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำอยู่ในช่วงปกติถึงต่ำ ค่า BOD มีค่าต่ำ แสดงว่าไม่มีปัญหาของสารอินทรีย์ปนเปื้อนในน้ำ ค่า conductivity มีค่าสูง โดยเฉพาะในบริเวณที่มีกิจกรรมการเพาะปลูกกุ่ม และมีแนวโน้มน้ำที่จะส่งผลเสียต่อไป หากมีการระบายปล่อยน้ำทะเลลงในพรุ ซึ่งจะมีผลต่อบ่อน้ำตื้นปริมาณสารอาหารไนเตรตจะสูงในบางจุดที่ใกล้กับบริเวณที่ทำการเกษตรซึ่งการเพิ่มขึ้นของไนเตรต อาจเกิดจากการใช้ปุ๋ย หรือการย่อยสลายสารอินทรีย์คือไนเตรตในสภาพที่มีออกซิเจนและอาจส่งผลให้น้ำในบ่อน้ำตื้นมีไนเตรตสูง และปริมาณออกซิเจนละลายอยู่น้อย ไม่พบการปนเปื้อนของโลหะหนัก และสารปราบศัตรูพืช โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ใช้อุปโภค-บริโภคได้ เกณฑ์คุณภาพน้ำเพื่อการคุ้มครองทรัพยากรสัตว์น้ำจืดและคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน เพื่ออุปโภคบริโภค การอนุรักษ์สัตว์น้ำการประมง และกีฬาทางน้ำ



ความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

พรรณพืช



จากการสำรวจพรุบ้านไม้ขาวจำนวน 6 แห่ง พบพรรณพืชไม่น้อยกว่า 65 วงศ์ 99 สกุล 110 ชนิด รายชื่อพรรณพืชแสดงในภาคผนวก ก โดยพรุที่พบพรรณพืชมากที่สุด คือ พรุจิก และ พรุจูด คือพบจำนวน 47 ชนิด รองลงมาได้แก่ พรุทุ่งเตียน 43 ชนิด พรุหลังวัดไม้ขาว 33 ชนิด พรุแหลมหยุด 30 ชนิด และพรุเจ๊ะสัน 18 ชนิด จำนวนชนิดพรรณไม้และลักษณะนิสัยที่พบในแต่ละพรุ ดังตารางที่ 1

✿ โครงสร้างสับคนไผ่ยืนต้นในแ่งละพรุ

ได้ทำการสำรวจและศึกษาลักษณะเชิงปริมาณ (quantitative characteristics) ได้แก่ความถี่สัมพัทธ์ (relative frequency) ความหนาแน่นสัมพัทธ์ (relative density) ความเด่นสัมพัทธ์ (relative dominance) แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสำคัญทางนิเวศวิทยา (Importance Value Index หรือ IVI) ดังตารางที่ 2

พรุทุ่งเตียน ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางระดับอกมากกว่า 4 เซนติเมตร จำนวน 8 ชนิด มีเสม็ดขาว (*Melaleuca cajuputi*) เป็นไม้ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาสุงสุด (IVI = 132.58) รองลงมาได้แก่ตะขบน้ำ (*Scolopia macrophylla*; IVI = 59.89)



พรวุฒ ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางระดับอกมากกว่า 4 เซนติเมตร จำนวน 10 ชนิด มี ไทร (*Ficus microcarpa*) เป็นไม้ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด (IVI = 73.99) รองลงมาได้แก่เสม็ดขาว (IVI = 56.37) และตะขบน้ำ (IVI = 45.07) แม้ว่าไทรจะมีค่าความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด แต่ก็มีควาหนาแน่นและความถี่สัมพัทธ์น้อยกว่าเสม็ดขาวและตะขบน้ำ

พรวุฒวัดไม้ขาว ประกอบด้วยไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางระดับอกมากกว่า 4 เซนติเมตร จำนวน 14 ชนิด มีเสม็ดขาว เป็นไม้ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด (IVI = 107.47) รองลงมาได้แก่ตะขบน้ำ (IVI = 45.71)

พรวุจิก ประกอบด้วยไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางระดับอกมากกว่า 4 เซนติเมตร จำนวน 14 ชนิด มี ตีนเป็ด (*Alstonia pneumatophora*) เป็นไม้ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด (IVI = 87.17) รองลงมาได้แก่เสม็ดขาว (IVI = 56.84)

พรวุจีระสัน ประกอบด้วยไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางระดับอกมากกว่า 4 เซนติเมตร จำนวน 12 ชนิด มีเสม็ดขาว เป็นไม้ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด (IVI = 150.89) รองลงมาได้แก่ไทร (IVI = 30.73) และเสม็ดชุน (*Eugenia spicata*; IVI = 56.84)

พรวุหลมหยุด เนื่องจากพรวุหลมหยุดเป็นพรวุที่เสื่อมสภาพ ไม้ยืนต้นประจำพรวุได้ถูกโค่นทำลายเกือบหมดเพื่อปลูกพืชสวน ได้แก่ มะพร้าวและยูคาลิปตัส มีที่เหลือร่องรอยให้เห็น ได้แก่ ไม้เสม็ดที่ยืนต้นตาย เนื่องจากถูกควั่นเป็นรอยแผลลึกรอบลำต้น จึงไม่มีการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณของไม้ยืนต้นเหมือนทุกพรวุที่แล่วมา ข้อมูลที่ศึกษาจึงมีเพียงข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ความหลากหลายของชนิดพืชพรรณ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไม้ล้มลุก ไม้หญ้า เพราะลักษณะถิ่นนิเวศที่เหลืออยู่คือบึงน้ำขนาดใหญ่ค่อนข้างใหญ่

✿ โครงสร้างทางสังคมไม้ยืนต้นโดยรวม

จากข้อมูลโครงสร้างสังคมไม้ยืนต้นในแต่ละพรวุ จะเห็นว่าเกือบทุกพรวุ (ยกเว้นพรวุจูด) มีไม้เสม็ดขาวเป็นไม้ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด รองลงมาได้แก่ พวกตะขบน้ำ ตาเปิดตาไก่ เสม็ดชุน ไทร และตีนเป็ด นอกจากนี้เราอาจดูโครงสร้างสังคมไม้ยืนต้นโดยรวม พบว่า เสม็ดขาวและตะขบน้ำ มีการกระจายสม่ำเสมอในทุกพรวุ (5 จุด) รองลงมาได้แก่ ตาเปิดตาไก่ เนียนและไทร ซึ่งพบใน 4 พรวุจาก 5 พรวุที่ศึกษา และพบว่า เสม็ดขาวเป็นไม้ที่มีการกระจายค่อนข้างกว้าง มีความหนาแน่นมาก และปกคลุมพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของป่าพรวุทั้งหมด ลักษณะดังกล่าวทำให้ค่าความสำคัญทางนิเวศวิทยาของ เสม็ดขาวค่อนข้างสูงในทุกพรวุ ข้อมูลลักษณะนี้ทำให้สันนิษฐานโดยพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงแทนที่ได้ว่าพื้นที่ป่าในบริเวณนี้อาจมีการแผ้วถางมาก่อน แล้วทำให้เกิดสังคมพืชป่าเสม็ด ซึ่งเป็นสังคมพืชที่มีเสม็ดขาวขึ้นเป็นส่วนใหญ่ การเปลี่ยนแปลงยังคงดำเนินไปโดยที่สังคมป่าเสม็ดขาวกำลังแปรสภาพไปเป็นป่าพรวุซึ่งมีไม้หลายประเภทขึ้นปะปนกันอยู่ ทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก ปาล์ม เถาวัลย์ และเฟิน

อย่างไรก็ตามพลวัตรของป่าดังกล่าว อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่นอกเหนือจากข้อมูลที่มีการศึกษากันมา เนื่องจากพรวุผืนใหญ่ได้ถูกตัดขาดออกจากกันเป็นผืนย่อยๆ



ตารางที่ 1 จำนวนชนิดของพืชพรรณทั้งหมดที่พบ จำนวนชนิดของ
ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม พืชล้มลุก พืชน้ำ และไม้เถาเลื้อย 4 เซนติเมตร และใน
แต่ละพรุ

ชนิดของ	พรุ ทุ่งเตียน	พรุ จูด	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะสัน	พรุ แหลมหยุด
ไม้ยืนต้น	11	8	11	11	4	5
ไม้พุ่ม	9	10	5	16	7	2
พืชล้มลุก	9	9	6	6	2	5
พืชน้ำ	8	9	7	6	1	11
ไม้เถาเลื้อย	6	11	4	8	4	7
จำนวนชนิดของพืชพรรณ	43	47	33	47	18	30

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบดัชนีความสำคัญทางนิเวศวิทยา (importance value index)
ของไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางระดับอก (DBH) มากกว่า 4 เซนติเมตร ทุกชนิดที่
พบตามพรุต่าง ๆ

Species	ชื่อสามัญ	พรุ ทุ่งเตียน	พรุ จูด	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะสัน
<i>Alstonia odollum</i>	ตีนเป็ดทะเล	—	—	—	87.17	—
<i>Anacardium occidentale</i>	มะม่วงหิมพานต์	—	—	—	—	8.61
<i>Annona</i> sp.	พวงนมแมว	—	—	—	—	12.13
<i>Ardesia lenticellata</i>	ตาเปิดตาไก่	20.59	26.71	23.55	10.30	—
<i>Calophyllum calaba</i>	ดงหน	—	—	—	13.56	7.12
<i>Crateva magna</i>	กุ่มน้ำ	—	12.23	7.46	9.86	—
<i>Diospyros diepenhorstii</i>	เนียน	27.29	10.00	23.99	14.61	—
<i>Eugenia oblata</i>	หว่า	—	—	6.94	—	—
<i>Eugenia spicata</i>	เสม็ดขุน	12.59	—	11.04	21.41	28.7
<i>Claoxylon indicum</i>	ขางน้ำผึ้ง	—	—	6.49	—	17.43
<i>Ficus microcarpa</i>	ไทรย้อยใบทู่	—	73.99	6.14	10.82	30.73
<i>Garcinia</i> sp.	ชะมวง	11.09	—	11.05	13.56	—
<i>Ilex cymosa</i>	คิลา	—	10.97	11.15	—	—
<i>Cinnamomum porrectum</i>	เทพธาโร	—	—	—	—	7.07
<i>Melaleuca cajuputi</i>	เสม็ดขาว	132.58	56.37	107.47	56.84	150.89
<i>Memecylon</i> sp.	พลอง	—	21.32	10.42	—	7.07
<i>Memecylon floribundum</i>	พลองขึ้นนก	—	9.87	—	12.99	—



Species	ชื่อสามัญ	พรุ ทุ่งเตียน	พรุ จูด	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะสัน
<i>Salacia chinensis</i>	กำแพงเจ็ดชั้น	—	—	—	12.5	—
<i>Scolopia macrophylla</i>	ตะขบน้ำ	59.89	45.07	45.71	12.91	12.01
<i>Symplocos cochinchinensis</i>	เหมือด	23.49	—	19.53	—	8.75
<i>Vatica pauciflora</i>	สักน้ำ	—	—	—	9.38	9.36
<i>Vitex pinnata</i>	ตีนนก	12.99	33.41	6.00	13.78	—

ในป่าพรุบ้านไม้ขาว พบว่ามีพรรณไม้ที่มีคุณค่าอยู่หลายชนิด ซึ่งชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบๆ ป่าพรุได้ใช้ประโยชน์หลายประการด้วยกัน กล่าวคือ ใช้เป็นอาหาร, ใช้เป็นยารักษาโรค, ใช้ไม้ในการก่อสร้างและเป็นเชื้อเพลิง รายชื่อและการใช้ประโยชน์ของพรรณไม้ดังตารางที่ 3 ประโยชน์เหล่านี้ถือว่าเป็นประโยชน์โดยตรง นอกจากนี้ยังมีประโยชน์โดยทางอ้อมที่ส่วนต่างๆ ของพรรณไม้ เช่น ดอก ผล เมล็ด และใบ เป็นอาหารของสัตว์บกและสัตว์น้ำหลายชนิดที่อาศัยอยู่ในป่าพรุ เช่น นก แมลง และปลาชนิดต่างๆ

ตารางที่ 3 ชื่อและการใช้ประโยชน์ของพรรณไม้บางชนิดที่ปรากฏในบริเวณป่าพรุไม้ขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ประโยชน์
<i>Alstonia pneumatophora</i> Back. (<i>A. pneumatophora</i> Backer)	ตีนเป็ดพรุ	— เนื้อไม้มีน้ำหนักเบาใช้เป็นแท่นเสียบเข็มปักตัว แมลงหรือใช้เป็นหุ่นลอยเบ็ดตกปลา
<i>Anacardium occidentale</i> L.	มะม่วงทิงพานต์	— ใบ, ผล เป็นอาหาร
<i>Bambusa</i> sp.	ไผ่	— หน่ออ่อนใช้เป็นอาหาร ลำต้นแก่ใช้ทั้งลำทำรั้ว หรือคอกสัตว์
<i>Blyxa echinosperma</i> (Chark) Hook. F	สันตะวาใบข้าว	— ใช้เป็นอาหารโดยผสมกับแป้งแล้วทอดกรอบ (ชาวบ้านเรียกว่า เบือ)
<i>Cassia alata</i> L.	ชุมเห็ด	— ใช้เป็นยารักษากลากเกลื้อน
<i>Cinnamomum inner</i> BL.	เชียด	— เนื้อไม้ใช้ผสมในการทำลูกแป้งข้าวหมาก
<i>Cinnamomum porrectum</i> Korsterm.	เทพทาโร	— ใช้ทำเครื่องหอม



ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ประโยชน์
<i>Cissus hastata</i> Mig	เถาวัลคันทน์	- ผลใช้แกงส้มเป็นผัก
<i>Crateva magna</i> (Lour.) DC.	กุ่มน้ำ	- ใบเป็นอาหาร ยารักษาลม
<i>Excoecaria agallocha</i> L.	ดาตุ้มทะเล	- คั้นจากการเผาไหม้ใช้รักษาโรคเรื้อน แก่นไม่มี
<i>Garcinia cowa</i> Roxb.	ชะมวงป่า	- ใบอ่อนเป็นอาหาร ชาวมาเลย์ใช้ยาง ของผลยัดมิดให้ติดกับด้าม
<i>Hibiscus tiliaceus</i> L.	ปอทะเล	- ดอกสดตำกับนมสด เมื่อเย็นใช้ หยอดหูแก้การติดเชื้อในช่องหู
<i>Ipomoea aquatica</i> Fork.	ผักบุ้ง	- ใช้เป็นอาหารในรูปของผัก
<i>Licuala longecalycata</i> Furt.	พ้อ	- ใบอ่อนใช้ห่อข้าวต้มมัด
<i>Ludwigia adscendens</i> L. (Syn. <i>Jussiaea repens</i> Linn).	แพงพวยน้ำ, ผักปอดน้ำ	- ใช้เป็นยา รับประทานแก้ลม แก้ก้อน ประสะ เลือดให้เย็นและแก้พิษ ใช้ ภายนอกถอนพิษ ระวังบวม
<i>Lygodium microphyllum</i> (Cav) R.B.	ย่านลิเภาขุ่น	- ใช้ทำเครื่องจักรสาน พวงกระเป่า
<i>Melaleuca cajuputi</i> Powell	เสม็ดขาว	- เนื้อไม้ใช้ทำฟืน เปลือกใช้อุดรอยรั่ว ของเรือหรือ ทำซีไต้จุดไฟ ใบกลั่นเอา น้ำมันเขียว (cajeput oil) ใช้กันมากทาง ยา ผลแห้งเก็บมาขายลักษณะที่เป็น พริกไทยดำ (black peper)
<i>Morinda citrifolia</i> L.	ยอใบใหญ่	- ใบใช้เป็นอาหาร, ผลใช้ต้มกับน้ำผึ้งกิน แก้ไอ ขับ เสมหะ
<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn	บัวหลวง	- ใบใช้ห่อของ ดอกใช้บูชาพระ เกสรตัวผู้ ใช้เป็นส่วนผสมในเทียนยาหลายชนิด, ผลเป็นอาหาร
<i>Nepenthes gracilis</i> Korth.	หม้อข้าว หม้อแกงลิง	- ตัวใบที่เป็นหม้อใช้บรรจุข้าวเหนียวนึ่ง
<i>Nymphaea lotus</i> L.	บัวสาย	- ใบใช้ห่อของ ก้านใบใช้เป็นอาหาร ดอก ใช้ทำยาหลายชนิด
<i>Paederia linearis</i> HooK.f	พาไหม, ดุดหมุดดุดหมา	- ใช้เป็นผักผสมเป็นข้าวต้มยักก็ได้
<i>Physalis pubescens</i> Linn.	โหงเทง, โคมจีนหุ้งกิ้ง	- ใช้เป็นยา รับประทานแก้เจ็บคอเพราะ ปอดร้อนผิ ในปอด คางทูม บัสสาวะ เลือด ใช้ภายนอก รักษาผิวหนังเป็นตุ่มเป็นฝี เหงือกเจ็บบวม



ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ประโยชน์
<i>Stenochlaena palustris</i> (Burm.f) Bedd.	ลำเท็ง	- ยอดอ่อนใช้เป็นอาหาร ลำต้นใช้เป็นเชือก ในการจักสานเครื่องมือจับปลา
<i>Symplocos cochinchinensis</i> Linn.	เหมือด	- ใช้รักษาโรค หรือฝпонง
<i>Tacca leontopetaloides</i> (L.) Kuntz	ท้าวยายม่อม	- แบ่งภายในหัวใช้เป็นอาหาร และเลี้ยงสัตว์
<i>Tiliacora triandra</i> Diels	เถาย่านาง	- ใบเป็นอาหาร, รากต้มน้ำดื่มแก้ไข้ หรือ เข้าตำรับยาวิเชียรเบญจรงค์ ซึ่งรับรอง โดยกระทรวงสาธารณสุข ใช้แก้ไข้ตัวร้อน
<i>Vitex pinnata</i> L.	ตีนนก, นน	- ไม่ใช้ทำเสาเข็ม กระดานพื้น ด้าม เครื่องมือและเครื่องใช้การเกษตร

นก

นกที่สำรวจพบในพรุต่างๆ พบทั้งหมดอย่างน้อย 77 ชนิด รายชื่อของนกที่พบในที่อาศัยแบบต่างๆ ของแต่ละพรุไว้ในภาคผนวก ข โดยจำนวนชนิดนกที่พบในพรุจิกมี 71 ชนิด พรุวัดไม้ขาว 59 ชนิด พรุแหลมหยุด 52 ชนิด พรุเจ๊ะสัน 49 ชนิด พรุจุต 49 ชนิด และพรุทุ่งเตียน 46 ชนิด นกส่วนมากไม่จัดอยู่ในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยทั่วไปนกบางชนิดอาจถูกล่าหรือเก็บไข่ แต่ไม่ใช้กิจกรรมหลักที่มีผลต่อประชากรนกมากนัก และสำหรับในท้องถิ่นไม่ปรากฏว่ามนุษย์ใช้ประโยชน์โดยตรงจากนก เช่น เป็นอาหารหรือเก็บไข่หรือล่าเป็นกีฬา

พรุจิกมีความสมบูรณ์ของชนิดนกมากที่สุด 71 ชนิด จากนกทั้งหมด 77 ชนิด โดยอีก 6 ชนิดจะพบเพิ่มเติมได้ที่พรุเจ๊ะสัน 2 ชนิด คือ เหยี่ยวนกเขาชิดรา (*Shikra*, *Accipiter badius*) และนกกระแตหาค (River Lapwing, *Vanellus duvaucelli*) พรุทุ่งเตียน 2 ชนิด คือ นกกระเจี๊ยบทุ่งเหลือง (Yellow-bellied Prinia, *Prinia flaviventris*) และนกเค้าดินทุ่ง (Richard's Pipit, *Anthus novaeseelandiae*) พรุแหลมหยุด 1 ชนิด คือ นกตะขาบตง (Dollabird, *Eurystomus orientalis*) และพรุจุตอีก 1 ชนิด คือ นกปลีกล้วยเล็ก (Little Spiderhunter, *Arachnothera longirostra*) ซึ่งนกทั้ง 6 ชนิดนี้จะพบเฉพาะที่พรุดังกล่าวเท่านั้น ไม่พบที่พรุอื่น

พรุวัดไม้ขาวมีความสมบูรณ์ของชนิดนกรองลงไป นกอีก 17 ชนิดที่ไม่พบที่พรุวัดไม้ขาว จะพบได้ที่พรุจิก จำนวน 11 ชนิด และส่วนที่เหลือคืออีก 6 ชนิด จากพรุดังกล่าวแล้ว สำหรับพรุอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน นกที่เหลือส่วนมากจะพบเพิ่มเติมได้ที่พรุจิก



สถานภาพนก

จำนวนนกที่พบทั้งหมด 17 ชนิด เป็นนกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่ นกกระสาแดง นกกระสาขาว นกกระเดียด และอยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (near threatened) ได้แก่ นกยางโทนน้อย เป็นคับแค เขี้ยวแดง เขี้ยวขอบปี นกเป็ดน้ำ ออกสีม่วงน้ำตาล



ความสมบูรณ์ของชนิดนกแยกตามอุปนิสัยด้านอาหาร

นกที่พบอาจแบ่งเป็นกลุ่มตามอุปนิสัยการหาอาหาร ประกอบด้วย นกน้ำและนกหนองน้ำ นกกินแมลง นกล่าเหยื่อและกินซาก นกกินผลและเมล็ด และนกกินน้ำหวาน (ชนิดที่พบมากที่สุดของแต่ละกลุ่ม)



กลุ่มนกน้ำและนกหนองน้ำ

ได้แก่นกที่กินอาหารในแหล่งน้ำ บางชนิดว่ายน้ำหาอาหารที่ผิวน้ำโดยใช้ตามบริเวณที่มีพืชน้ำทั้งที่ชายตลิ่งหรือบางครั้งกลางน้ำหากมีพืชลอยที่ผิวน้ำ เช่น เป็ดคับแค (cotton pygmy-Goose, *Nettapus coromandelianus*) และเป็ดแดง (Lesser whistling-Duck, *Dendrocygna javanica*) อาหารของนกเหล่านี้คือสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำและพืชน้ำ นกที่หาอาหารที่ได้ผิวน้ำหรือก้นน้ำจะดำน้ำหาอาหาร มักต้องการบริเวณที่โล่งและน้ำลึกกว่า เช่น เป็ดผีเล็ก (Little Grebe, *Tachybaptus ruficollis*) นกกาน้ำ (Little Cormorant, *Phalacrocorax niger*) อาหารของนกชนิดนี้คือปลาขนาดเล็ก ในกลุ่มนกที่ว่ายน้ำหา กิน เป็ดแดงพบมากที่สุด มักพบเป็นฝูงใหญ่บินไปมาในพุ่มที่มีหนองน้ำยกเว้นพุ่มเตียน เป็ดคับแค เป็ดผี นกกาน้ำ พบน้อย เป็ดคับแคและเป็ดผีมักพบเป็นคู่ พบเป็ดผีทำรังในหนองน้ำด้วย

อีกกลุ่มหนึ่งได้แก่กลุ่มนกยาง (Family Ardeidae) กินปลาเป็นอาหาร มีปากยาวตรง และมีขายาว มักจะหากินในเขตน้ำตื้นใกล้ชายฝั่ง ชนิดที่พบบ่อยในที่โล่งที่มีพืชน้ำหรือตามชายเลน เช่น นกกระสาแดง (Purple Heron, *Ardea purpurea*) นกกระสาขาว (Grey Heron, *Ardea cinerea*) นกยางควาย (Cattle Egret, *Bubulcus ibis*) นกยางโทนใหญ่ (Great Egret, *Egretta alba*) นกยางโทนน้อย (Plume Egret, *Egretta intermedia*) และนกยางเปีย (Little Egret, *Egretta garzetta*) ในกลุ่มนกยางสีขาว บางครั้งพบเป็นฝูงหลายชนิดปะปนกัน บางครั้งก็ชนิดเดียว ชนิดที่พบบ่อยในดงหญ้าขึ้นแฉะริมฝั่ง เช่น นกยางเขียว (Little Heron, *Butorides striatus*) นกยางกรอก (Pond Heron, *Ardeola* spp.) นกยางไฟหัวดำ (Yellow Bittern, *Ixobrychus sinensis*) และนกยางไฟธรรมดา (Cinnamon Bittern, *Ixobrychus cinnamomeus*) ขณะพักนกเหล่านี้จะเกาะบนต้นไม้ในพุ่ม นกยางขนาดใหญ่ เช่น นกกระสาขาวและนกกระสาแดงชอบเกาะบนเรือนยอดของต้นไม้สูง นกยางสีขาวชนิดต่างๆ มักพบเกาะเป็นฝูงทั้งบนยอดไม้และตามกิ่งก้านของต้นไม้ใหญ่ นกยางเขียวและนกยางกรอก มักพบเกาะแยกจากกัน นกยางเขียวบางครั้งพบเกาะ



อยู่บนรากไม้ใกล้น้ำด้วย นกยางแทบทุกชนิดพบมากโดยเฉพาะนกยางกรอกพบทั่วไป ยกเว้นนกกระสาขาวและนกกระสาแดงพบน้อย

นกเต้าดิน (Common Sandpiper, *Actitis hypoleucos*) เป็นนกชายเลนขนาดเล็ก พบเดินหาอาหารในที่โล่งชายน้ำ กินสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังได้มีวเลนเป็นอาหาร พบทั่วไปไม่มากนัก

นกที่เดินหาอาหารในตมหญ้าใกล้น้ำหรือตามที่ซ้อแฉะ ได้แก่ นกอัญชันอกเทา (Slaty-breasted Rail, *Rallus striatus*) นกกวก (White-breasted Waterhen, *Amaurornis phoenicurus*) นกอีล้า (Common Moorhen, *Gallinula chloropus*) นกกระแต (Plover, *Vanellus* sp.) ส่วนมากมีขาอ่อนข้างยาว อาหารหลักได้แก่แมลงพืช และแมลงต่างๆ ที่อยู่ตามกอหญ้าใกล้น้ำ นกกวกพบมากทั่วไป นกอีล้าบางครั้งพบว่ายน้ำหาอาหารด้วย นกกระแตแต้แว๊ด (Red-wattled Lapwing, *Vanellus indicus*) อาจพบในทุ่งหญ้าห่างจากบริเวณหนองน้ำด้วย ส่วนนกกระแตหาดพบเฉพาะในหนองน้ำที่พรุเจ๊ะสันเท่านั้น

✎ กลุ่มนกล่าเหยื่อ

ได้แก่ นกล่าเหยื่อกลางวัน กินอาหารพวกสัตว์มีกระดูกสันหลังเป็นหลัก ได้แก่พวกเหยี่ยวต่างๆ เช่น เหยี่ยวกิ่งก้าสีดำ เหยี่ยวขาว เหยี่ยวแดง เหยี่ยวนกเขาชิศรา เหยี่ยวรุ้ง (Family Accipitridae) และเหยี่ยวฮอบบี้ (Family Falconidae) อาหารหลักได้แก่พวกสัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็กเหยี่ยวขาวและเหยี่ยวแดงพบล่าปลาในหนองน้ำเป็นอาหารด้วยเหยี่ยวกิ่งก้าสีดำ (Black Baza, *Aviceda leuphotyes*) เหยี่ยวนกเขาชิศรา (Shikra, *Accipiter badius*) เหยี่ยวรุ้ง (Crested Serpent Eagle, *Spilornis cheela*) เหยี่ยวแดง (Brahminy kite, *Haliastur indus*) และเหยี่ยวฮอบบี้ (Oriental Hobby, *Falco severus*) พบเกาะอยู่บนกิ่งไม้พุ่มต้นไม้ใหญ่เหยี่ยวรุ้งและเหยี่ยวแดงพบบ่อยขณะร้อนเป็นนงหาอาหารเหยี่ยวขาวมักพบเกาะตามเสาหรือยอดไม้แห้งในที่โล่งใกล้แหล่งน้ำ ส่วนมากเป็นนกประจำถิ่น ยกเว้นเหยี่ยวนกเขาชิศราเป็นนกอพยพในภาคใต้ของไทย แต่เป็นนกประจำถิ่นในภาคอื่น

นอกจากพวกเหยี่ยวแล้วนกกลุ่มอื่นที่กินสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กเป็นอาหารด้วย ได้แก่ นกกระปูดใหญ่ (Greater Coucal, *Centropus sinensis*) กินสัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกขนาดเล็ก นกกระเต็นน้อยธรรมดา (Common kingfisher, *Alcedo atthis*) นกกระเต็นใหญ่ธรรมดา (Stork-billed Kingfisher, *Halcyon capensis*) นกกระเต็นอกขาว (White-throated kingfisher, *Halcyon smymensis*) นกกระเต็นหัวดำ (Black-capped Kingfisher, *Halcyon pileata*) นกกินเปี้ยว (Collared Kingfisher, *Halcyon chloris*) กินปลา พบเกาะคอยล่าเหยื่ออยู่ตามกิ่งไม้ใกล้น้ำ อีกา กินซากสัตว์ที่ตายแล้ว พบทั่วไปหากินในที่โล่ง เกาะพักตามต้นไม้ใหญ่

✎ กลุ่มนกจับแมลง

ได้แก่ นกที่กินแมลงเป็นอาหารหลัก พฤติกรรมการกินและแหล่งอาหาร ก็มีหลากหลาย ทำให้กินแมลงได้ต่างชนิดและขนาดกัน



นกที่บินจับแมลงในอากาศ เช่น นกแอ่นบ้าน (Family Apodidae) และนกนางแอ่นบ้าน (Family Hirundidae) พบบินทั่วไปในพื้นที่ศึกษา นกแอ่นบ้านและนกนางแอ่นบ้านจะบินไปมาเกือบตลอดเวลา จับแมลงที่บินเหนือยอดหญ้าหรือยอดไม้สูง นกแอ่นบ้านเป็นนกประจำถิ่น นกนางแอ่นบ้านเป็นนกอพยพพบมากในช่วงปลายปี อาจสร้างรังในโพรงไม้ริมน้ำ

นกที่บินจับแมลงจากที่เกาะส่วนมากนกเหล่านี้จะเกาะอยู่ตามกิ่งไม้เมื่อพบเหยื่อจะบินออกไปจับ ได้แก่ นกจาบคา (Family Meropidae) พบเกาะพักตามกิ่งที่โผล่พ้นยอดไม้ ออกบินโฉบแมลงในอากาศเป็นระยะคล้ายนกนางแอ่น มักพบเป็นฝูงประมาณ 4-5 ตัว นกจาบคาหัวเขียว (Blue-tailed Bee-eater, *Merops philippinus*) พบทั่วไปทุกแห่ง ส่วนนกจาบคาคอสีฟ้า (Blue-throated Bee-eater, *Merops viridis*) และนกจาบคาหัวสีส้ม (Chestnut-headed Bee-eater, *Merops leschenaulti*) พบที่บางพรุเท่านั้น

นกจับแมลงตามกิ่งไม้ใบไม้ ได้แก่ นกพญาไฟสีเทา (Ash Minivet, *Pericrocotus divaricatus*) นกขมิ้นน้อยธรรมดา (Common lora, *Aegithina tiphia*) นกขมิ้นน้อยปีกสีเรียบ (Great lora, *Aegithina lafresnaye*) นกกินแมลงอกเหลือง (Striped Tit-Babbler, *Macronous gularis*) นกกระจ้อยคอขาว (Yellow-bellied Warbler, *Abroscopus superciliosus*) นกกระจอกขาสีเนื้อ (Pale-legged Leaf-Warbler, *Phylloscopus tenellipes*) นกจับแมลงสีน้ำตาล (Asian Brown Flycatcher, *Muscicapa dauurica*) นกกระจิบน้อยธรรมดา (Common Tailorbird, *Orthotomus sutorius*) นกกระจิบคอดำ (Dark-necked Tailorbird, *Orthotomus atrogularis*) นกปลีกล้วยเล็ก (Little Spiderhunter, *Arachnothera longirostra*)

นกที่เกาะบนกิ่งไม้และลงจับแมลงบนพื้นดิน ได้แก่ นกกางเขนบ้าน (Magpie Robin, *Copsychus saularis*) นกอีแพรดแถบอกดำ (Pied Fantail, *Rhipidura perlata*) นกอีเสือสีน้ำตาล (Brown Shrike, *Lanius cristatus*) พบเดี่ยวๆ หรือเป็นคู่ มักป้องกันอาณาเขตหาอาหารบนพื้นดินส่วนมากเป็นนกประจำถิ่นยกเว้นนกอีเสือสีน้ำตาล

นกขนาดใหญ่ เช่น นกโพระดก (Family Capitonidae) อาศัยทั้งแมลงและผลไม้ ทำรังในโพรงตามริมน้ำ หรือรากไม้ต้นไม้ผุ นกตะขาบดวง (Dollarbird, *Eurystomus orientalis*) นกแซงแซวปากกา (Crow-billed Drongo, *Dicrurus annectans*) นกกระปูดใหญ่ (Greater Coucal, *Centropus sinensis*) อาจไล่โฉบแมลงที่บินผ่านมาใกล้ที่เกาะ หรือลงจับแมลงบนพื้นดิน นกแซงแซวหางปลา อาจป้องกันอาณาเขตกินอาหาร นกกระปูดใหญ่ กินอาหารชนิดอื่นประกอบไปด้วยเมื่อมีโอกาส เช่นกับเขียดหรือสัตว์เลื้อยคลานเล็กๆ

นกจับแมลงตามเปลือกไม้ ได้แก่ นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง ทำรังในโพรงลำต้นไม้ใหญ่ โดยเจาะรังของตัวเอง อาจมีอาณาเขตหากินด้วย

นกจับแมลงที่เดินหาเหยื่อบนพื้นดินเป็นหลัก ได้แก่ นกเจ้าลมเหลือง (Yellow Wagtail, *Motacilla flava*) นกเจ้าลมดง (Forest Wagtail, *Dendronanthus indicus*) นกกระจิบหญ้าท้องเหลือง (Yellow-bellied Prinia, *Prinia flaviventris*) นกเด้าดินทุ่ง (Richard's Pipit, *Anthus novaeseelandiae*) และนกเอี้ยงสาริกา (Common Myna,



Acridotheres tristis) นกกระจิบหญ้าท้องเหลืองและนกเอี้ยงสาริกา มักพบตามทุ่งหญ้าที่โล่ง พบหากินเป็นฝูง พบมากทั่วไป

✎ กลุ่มนกกินผลไม้และเมล็ด

นกที่กินผลไม้เล็ก ได้แก่ กลุ่มนกเป็ดและนกเขา (Family Columbidae) นกเป็ดพบเกาะบนเรือนยอดต้นไม้ใหญ่ กินอาหารบนต้นไม้ นกเขาพบกินอาหารบนต้นไม้และกินเมล็ดพืชบนพื้นดินในที่โล่งด้วย มักพบอยู่เป็นคู่เสมอ นกปรอด (Family Pycnonotidae) พบทั่วไปส่วนมากพบตามดงไม้พุ่มหรือตามกิ่งพุ่มชั้นล่างของต้นไม้ใหญ่ และนกขมิ้นท้ายทอยดำ มักพบเดี่ยวๆ เกาะในเรือนยอดต้นไม้ใหญ่

นกกินเมล็ดหญ้า ได้แก่ นกกระจอกตาล (Plain-backed Sparrow, *Passer flaveolus*) นกกระจอกบ้าน (House Sparrow, *Passer domesticus*) และนกกระดัดขี้หมู (Scaly-breasted Munia, *Lonchura punctulata*) พบหากินบนพื้นดินในที่โล่ง บินร่อนเร็วทั่วไป นกกระจอกบ้าน และนกกระดัดขี้หมู มักพบเป็นฝูงขนาดใหญ่ 10 ตัวขึ้นไปในบริเวณที่เป็นทุ่งโล่ง เกาะตามพื้นและยอดหญ้า ส่วนนกกระจอกตาล พบเป็นฝูงเล็กๆ เกาะตามดงพุ่มไม้เตี้ย

✎ กลุ่มนกกินน้ำหวาน

ส่วนมากเป็นนกขนาดเล็ก ในกลุ่มนก Passerine ได้แก่ นกกินปลีคอสีน้ำตาล (Brown-throated Sunbird, *Anthreptes malacensis*) นกกินปลีอกเหลือง (Olive-beaked Sunbird, *Nectarinia jugularis*) มักพบเป็นคู่ บินและเกาะตามพุ่มกิ่งไม้ และนกสีชมพูสวน (Scarlet-backed Flower pecker, *Dicaeum cruentatum*) มักพบบินไปมาและเกาะเหนือพุ่มไม้

✎ นกในพุ่มต่างๆ

ชนิดนกที่พบในพุ่มต่างๆ จำแนกตามอุปนิสัยด้านอาหารดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนชนิดนกแยกกลุ่มตามอุปนิสัยด้านอาหารที่พบในแต่ละพุ่ม

	พุ่มเตียน	พุ่มไม้ขาว	พุ่มจูด	พุ่มแหลมหยุด	พุ่มจิก	พุ่มเจ๊ะสัน
นกน้ำ	15	17	12	13	19	16
นกสาเหี่ยว	8	11	10	10	12	9
นกจับแมลง	14	20	18	18	25	15
นกกินผล/เมล็ด	6	8	6	8	12	6
นกกินน้ำหวาน	3	3	3	3	3	3
รวม	46	59	49	52	71	49



พรุจิกมีความสมบูรณ์ของชนิดนกในแต่ละกลุ่มอาหารมากที่สุด ยกเว้นนกกินน้ำหวานที่สำรวจพบ 3 ชนิดเหมือนกันจากทุกพรุ ทุกพรุจะมีหนองน้ำ แต่จะมีขนาดโครงสร้างทางกายภาพและโครงสร้างสังคมพืชและสัตว์น้ำแตกต่างกัน หนองน้ำของพรุจิกอาจมีโครงสร้างทั้งทางกายภาพและชีวภาพที่ค่อนข้างหลากหลายกว่าพรุอื่น เป็นแหล่งหากินที่ดีสำหรับนกที่หากินในน้ำหรือใกล้น้ำ ทำให้มีความสมบูรณ์ของชนิดนกน้ำมาก นกน้ำบางชนิดเช่นกลุ่มนกยางยังต้องการที่เกาะพักตามต้นไม้ ซึ่งอาจรวมถึงใช้เป็นแหล่งสร้างรังด้วยในฤดูสืบพันธุ์ ซึ่งพรุจิกจะมีพืชพรรณไม้ยืนต้นหลายชนิดที่นกจะใช้ประโยชน์ดังกล่าวได้ดี การที่ป่าพรุมีบริเวณกว้างใหญ่ ยังช่วยให้นกอาศัยอยู่ได้โดยปราศจากการรบกวนจากมนุษย์ด้วย

พรุวัดไม้ขาวเป็นอีกพรุหนึ่งที่มีความสมบูรณ์ของชนิดนกแต่ละกลุ่มอาหารมากกว่าพรุอื่น แม้จะมีขนาดเล็ก แต่มีหนองน้ำที่มีความหลากหลายของพืชพรรณมาก ป่าพรุถูกรบกวนน้อยจากคนภายนอก และมีต้นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ค่อนข้างหนาแน่น

นกน้ำส่วนมากสามารถบินข้ามไปมาระหว่างพรุต่างๆ ได้ นกที่บินน้อยจะเดินข้ามไปมาระหว่างพรุที่อยู่ติดต่อกันได้ เช่นกลุ่มของพรุทุ่งเตียน พรุวัดไม้ขาวสำหรับพรุจุดม้ายู่ใกล้แต่มีการตัดแปลงพื้นที่ระหว่างพรุจุดและพรุวัดไม้ขาวเพื่อใช้ประโยชน์ด้านอื่นจึงทำให้ยากต่อการที่นกน้ำจะเคลื่อนย้ายติดต่อกับพรุอื่นได้ยกเว้นนกพวกที่บินเก่ง เช่น นกเป็ดน้ำและกลุ่มนกยาง

กลุ่มนกกระเต็นพบมากชนิดที่สุดที่พรุจิก ส่วนที่พรุอื่นจะพบแต่ชนิดที่มีมากทั่วไป ชนิดที่มีน้อยและค่อนข้างจำกัดแหล่งหากิน เช่น นกกระเต็นใหญ่และนกกินเบี้ยวจะไม่พบ

นกล่าเหยื่อเช่นเหยี่ยวแม้จะสามารถบินไปมาระหว่างพรุต่างๆ ได้อย่างอิสระ แต่มักจะพบมากตามพรุที่มีอาหารเช่นนกขนาดเล็ก ปลา และสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กมากกว่า แต่อาจใช้ป่าพรุบริเวณที่ถูกรบกวนน้อยเป็นที่อาศัย

นกกินแมลงและนกกินผลไม้เล็กและเมล็ดจะพบมากในพรุที่มีป่ามีพืชยืนต้นหนาแน่น โดยเฉพาะที่พรุจิก นกที่กินแมลงในที่โล่งและดงไม้พุ่มจะพบได้ทั่วไปทุกพรุ

สัตว์ป่าอื่น ๆ

จากรายงานท้องถิ่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบ ได้แก่ พังจungsหรือบ่าง (*Cynocephalus variegatus*) เสือปลา (*Felis viverrina*) ชะมดและนาก (*Lutra* sp.) เป็นต้น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมส่วนมากเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญในการอนุรักษ์

นอกจากนี้ยังพบสัตว์เลื้อยคลานต่างๆ เช่น ตะกวด (*Varanus bengalensis*) และ แย้ เต่านา (*Damonia subtrijuga*) และเต่าหัว (*Cuora amboiensis*) ซึ่งพบได้ตามแหล่งน้ำจืดทุกภาคของประเทศไทย และพบงูต่างๆ ได้แก่ งูเห่า (*Python reticulatus*) งูเห่า (*Naja naja*) งูเขียว (*Trimeresurus hageni*) งูสิง (*Ptyas korros*) งูน้ำ (*Enhydryis* sp.)

สัตว์น้ำและสัตว์หน้าดิน



ปลา

พบปลาไม่น้อยกว่า 23 ชนิด ใน 14 ครอบครัว โดยมีวงศ์ (Family Belontiidae) มากที่สุดร้อยละ 17.40 มีวงศ์ปลาดุก (Family Clariidae) และวงศ์ปลาช่อน (Family Ophiocephalidae) และวงศ์ปลานิล, ปลาหมอเทศ (Family Cichidae) ร้อยละ 8.70 นอกนั้นมีวงศ์ร้อยละ 4.35 (ดังแสดงในตารางที่ 5) ซึ่งพบว่าปลาส่วนใหญ่เป็นปลาน้ำจืด ยกเว้นพวกปลานิล และปลาหมอเทศ ที่สามารถพบได้ในน้ำกร่อย

ตารางที่ 5 ชนิดของสัตว์น้ำที่พบจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านบริเวณพรุบ้านไม้ขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ร้อยละ
CLASS OSTEICHTHYES		
FAMILY Cyprinidae	วงศ์ปลาตะเพียน	17.39
<i>Rasbora borapetensis</i>	ชีวกหางแดง	
<i>Ostreoichilus hasseltii</i>	สร้อยนกเขา, ชื่นก	
<i>Puntius gonionotus</i>	ตะเพียนขาว	
<i>Puntius leiocanthus</i>	ตะเพียน, ลูกขาว	
FAMILY Bagridae	วงศ์ปลาแขยง	4.35
<i>Mystus cavasius</i>	แขยงใบขาว	
FAMILY Pangasiidae	วงศ์ปลาสวาย	4.35
<i>Pangasius sp.</i>	สวาย	
FAMILY Clariidae	วงศ์ปลาดุก	8.79
<i>Clarias macrocephalus</i>	ดุกอูย	
<i>Prophagorus nieuhoffi</i>	ดุกลำพัน	
FAMILY Anguillidae	วงศ์ปลาดูหนา	4.35
<i>Anguilla sp.</i>	ดูหนา	
FAMILY Belontiidae	วงศ์ปลากระทุงเหว	4.35
<i>Xenontodon cancila</i>	กระทุงเหว	
FAMILY Hemirhamphidae	วงศ์ปลาเข็ม	4.35
<i>Dermopenys pusillus</i>	เข็ม	
FAMILY Cyprinodontidae		4.35
<i>Aplocheilichthys panchax</i>	หัวตะกั่ว	
FAMILY Ophiocephalidae	วงศ์ปลาช่อน	8.70
<i>Ophiocephalus lucius</i> Cuv. & Val.	กระสง	
<i>O. striatus</i> Bloch	ช่อน	
FAMILY Symbranchidae	วงศ์ปลาไหลนา	4.35
<i>Fluta alba</i>	ไหลนา	
FAMILY Pristolepididae	วงศ์ปลาหมอช้างเหยียบ	4.35
<i>Pristolepis fasciatus</i>	หมอช้างเหยียบ	



Scientific Name	Thai name	ร้อยละ
FAMILY Cichlidae	วงศ์ปลานิล	8.70
<i>Tilapia nilotica</i>	นิล	
<i>T. mossambica</i>	หมอเทศ	
FAMILY Anabantidae	วงศ์ปลาหมอไทย	4.35
<i>Anabas testuchineus</i>	หมอไทย	
FAMILY Belontiidae	วงศ์ปลากัด	17.40
<i>Betta splendens</i>	กาดไทย	
<i>Trichogaster pectoralis</i>	สลด	
<i>T. trichopterus</i>	กระดี่หม้อ	
<i>Trichopsis vittatus</i>	กริม	

ตารางที่ 6 จำนวนปลาที่พบบริเวณพรุบ้านไม้ขาว ใน 2 ฤดูกาล คือ ฤดูฝนและฤดูร้อน

ชื่อปลา	ชื่อวิทยาศาสตร์
ชีวกหางแดง	<i>Rasbora borapetensis</i>
ตะเพียนขาว	<i>Puntius gonionotus</i>
ตะเพียนลูกขาว	<i>Puntius leiocanthus</i>
ดูหนา	<i>Anguilla</i> sp.
หัวตะกั่ว	<i>Aplocheilichthys panchax</i>
ช่อน	<i>Ophicephalus striatus</i>
หมอเทศ	<i>T. mossambica</i>
กาดไทย	<i>Betta splendens</i>
สลด	<i>Trichogaster pectoralis</i>
กระดี่หม้อ	<i>T. trichopterus</i>
กริม	<i>Trichopsis vittatus</i>

ปลาบางชนิดจะพบในบางพรุเท่านั้น เช่น ปลาดูหนาจะเฉพาะพบในพรุทุ่งเตียน ช่วงฤดูฝนเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปลาดูหนาเป็นปลา 2 น้ำ คือ วางไข่ในทะเล และเจริญเติบโตในน้ำจืดถึงน้ำกร่อย เมื่อดูข้อมูลคุณภาพน้ำบริเวณพรุทุ่งเตียน pH จะเป็นกลาง (6.34) เหมาะสำหรับการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ



สัตว์หน้าดิน

จากองค์ประกอบของสัตว์หน้าดินที่พบ ส่วนมากจะเป็นพวกที่พบในแหล่งน้ำจืด ได้แก่ หอยขม หอยโข่ง และแหล่งน้ำนิ่ง เช่น ปลิงเข็ม ปลิงควาย ซึ่งจะพบมากในช่วงฤดูแล้ง สัตว์หน้าดินเหล่านี้เป็นพวกที่ค่อนข้างทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางน้ำสูง ความแตกต่างของฤดูกาลในแต่ละชนิดไม่เท่ากัน เช่น หอยขม ทั้งสองฤดูกาล



ไม่มีความแตกต่างกัน หอยโข่งและหอยฝาดียวไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 2 ฤดูกาล หนอนทะเลในช่วงฤดูร้อนพบมากกว่าในช่วงฤดูฝน โดยภาพรวมแล้ว องค์ประกอบเหล่านี้ ไม่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ ยกเว้นหอยขมและพวกกุ้งฝอยที่สามารถกินเป็นอาหารได้แต่จะมีความสำคัญค่อนข้างสูงต่อระบบนิเวศเนื่องจากเป็นอาหารของสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ

๕. แมลง

จากการศึกษาแมลงของพรุต่างๆ ในช่วงฤดูฝนของการเก็บตัวอย่างระหว่างวันที่ 3-5 ธันวาคม พ.ศ. 2537 พบแมลงน้ำตามพรุต่างๆ ที่เก็บโดยสวิงน้ำพบแมลงทั้งสิ้น 8 อันดับ (Order) 30 วงศ์ (Family) (ไม่รวม unknown family) ส่วนในช่วงฤดูร้อนระหว่างวันที่ 28-30 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 พบแมลงทั้งสิ้น 6 อันดับ 27 วงศ์ รายชื่อแมลงน้ำที่พบแสดงไว้ในภาคผนวก ค

แมลงบกในช่วงฤดูฝน พบแมลงทั้งสิ้น 12 อันดับ 48 วงศ์ (ไม่รวม unknown family) ส่วนในช่วงฤดูร้อน พบแมลงทั้งสิ้น 9 อันดับ 53 วงศ์ (ไม่รวม unknown family) สำหรับแมลงที่จับโดยให้แสงไฟล่อในช่วงฤดูฝนพบแมลงทั้งสิ้น 12 อันดับ 46 วงศ์ ส่วนในช่วงฤดูร้อน พบแมลงทั้งสิ้น 7 อันดับ 14 วงศ์ (ไม่รวม unknown family) รายชื่อแมลงบกที่พบแสดงไว้ในภาคผนวก ง

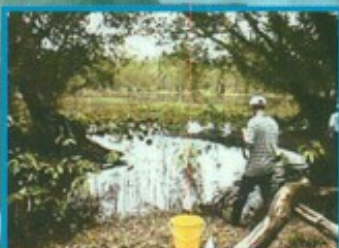
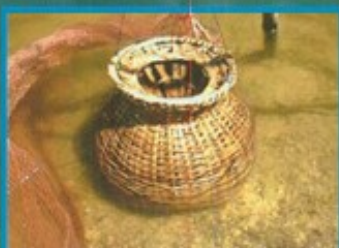
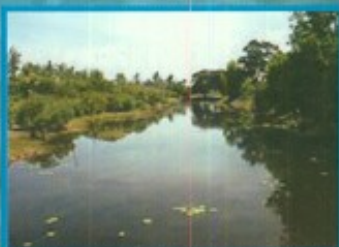
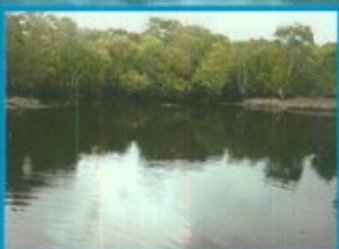
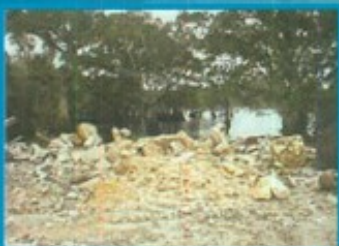
๕. สัตว์น้ำ

ในปี พ.ศ. 2545 ได้ทำการสำรวจชนิดของสัตว์น้ำในพรุจำนวน 8 พรุ จำนวนสัตว์น้ำที่พบในพรุต่างๆ 8 พรุ แบ่งเป็น 8 ดิวิชัน 26 อันดับ 54 วงศ์ 116 สกุล และ 386 ชนิด รายละเอียดดังตารางที่ 7 โดยพรุทุ่งเตียนเป็นพรุที่พบจำนวนสัตว์น้ำมากที่สุด คือ 337 ชนิด รองลงมา ได้แก่ พรุจิก พบ 282 ชนิด ส่วนพรุที่พบจำนวนสัตว์น้ำน้อยที่สุด คือ พรุยาว พบเพียง 34 ชนิดเท่านั้น รายชื่อสัตว์น้ำที่สำรวจพบแสดงไว้ในภาคผนวก จ

ตารางที่ 7 จำนวนสัตว์น้ำที่พบในพรุต่างๆ

ดิวิชัน	ลำดับ	วงศ์	สกุล	ชนิด **
Chlorophyta	12	24	69	209
Euglenophyta	1	2	5	15
Cryptophyta	—	2	2	—
Pyrrhophyta	1	3	3	1
Chrysophyta	6	14	19	16
Cyanophyta	4	7	16	21
Phaeophyta	1	1	1	—
Rhodophyta	1	1	1	1
uncertain group	—	—	1	1
รวม 8 ดิวิชัน	26	54	116	263

หมายเหตุ ** การจำแนกชนิดเท่าที่วินิจฉัยได้



- **สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการใช้
ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว**
-

- **ความต้องการและความจำเป็น
ในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว**
-

- **การดำเนินงานสร้างเสริมจิตสำนึก
ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว**
-

- **บรรณานุกรม**
-



สภาพเศรษฐกิจสังคม และการใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

ประชากร



หมู่ที่ 3 ตำบลไม้ขาว

ประชากรมีทั้งสิ้น 930 คน จำนวน 223 ครัวเรือน แยกเป็นเพศชาย 502 คน เพศหญิง 428 คน ขนาดของครอบครัวโดยเฉลี่ย 4.17 คน/ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ ในวัยทำงาน (ช่วงอายุ 18 ปี ถึง 50 ปี)

มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินมากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่การเกษตร บางพื้นที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่เพราะขาดแคลนแรงงาน คุณภาพดินเป็นดินเค็ม สทท. ในที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง 90 ครัวเรือน เป็นของตัวเองและเช่าบางส่วน 38 ครัวเรือน ไม่มีเป็นของตัวเอง/เช่ามาทั้งหมด 35 ครัวเรือน ในหมู่บ้านมีพื้นที่ 4,000 ไร่ ส่วนมากได้รับ นส. 3ก มีพื้นที่ทำการเกษตร 4,000 ไร่

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน ประเภทบ่อบาดาลสาธารณะมี 2 บ่อ ส่วนตัว 1 บ่อ ประเภทบ่อน้ำตื้น สาธารณะ 1 บ่อ ส่วนตัว 130 บ่อ ประเภทแหล่งผิวดิน (แหล่งน้ำธรรมชาติ) มีพรุเจ๊ะสัน พรุจิก มีระบบประปาประจำหมู่บ้าน มีครัวเรือนใช้ 80 ครัวเรือน มีระบบไฟฟ้าทั้ง 223 ครัวเรือน มีการคมนาคมทางบกโดยถนนลาดยาง

มีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ จำนวน 60 ครัวเรือน ซึ่งส่วนมากมีรายได้ครัวเรือนละ 65,000 บาทต่อปี และมีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว 163 ครัวเรือน มีรายได้ครัวเรือนละ 60,000 บาทต่อปี



๙ หมู่ที่ 4 ตำบลไม้ขาว

ประชากรมีทั้งสิ้น 1,277 คน จำนวน 265 ครัวเรือน แยกเป็นเพศชาย 645 คน เพศหญิง 632 คน ขนาดของครอบครัวโดยเฉลี่ย 4.818 คน/ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ในวัยทำงาน (ช่วงอายุ 18 ปี ถึง 50 ปี)

มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินมากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่การเกษตร พื้นที่บางส่วนไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่เพราะขาดแคลนแรงงาน คุณภาพดินไม่มีปัญหาสิทธิในที่ดินทำกินเป็นของตนเอง 40 ครัวเรือน ในหมู่บ้านมีพื้นที่ 4,500 ไร่ ส่วนมากได้รับ นส. 3ก เป็นพื้นที่ในการทำเกษตร 4,300 ไร่ พื้นที่สำหรับปลูกป่าชุมชน 50 ไร่

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน ประเภทบ่อบาดาลสาธารณะมี 3 บ่อ ประเภทบ่อน้ำตื้น สาธารณะ 5 บ่อ ส่วนตัว 200 บ่อ ประเภทแหล่งผิวดิน (แหล่งน้ำธรรมชาติ) มีพรวาย พรวุด พรวุไม้ขาว พรวุทุ่งเตียน พรวายวัด น้ำใช้สำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ มีระบบปาประจำหมู่บ้าน มีครัวเรือน มีระบบไฟฟ้า มีการคมนาคมที่สะดวก

มีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ จำนวน 169 ครัวเรือน ซึ่งส่วนมากมีรายได้ครัวเรือนละ 90,000 บาทต่อปี และมีครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว 96 ครัวเรือน มีรายได้ครัวเรือนละ 100,000 บาทต่อปี

การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

๑ การเข้าไปในพื้นที่พรุ พบว่ากว่าร้อยละ 90 ของประชากรเคยเข้าไปในพื้นที่ป่าพรุโดยอาจจำแนกเป็นแต่ละพรุ ได้แก่ พรุเจ๊ะสัน พรุไม้ขาว พรุจูด พรวาย พรวุจิกร พรุทุ่งเตียน พรุแหลมหยุด และพรุอื่นๆ ทั่วไป

๒ มีคนต่างถิ่นมาใช้พรุ คิดเป็นร้อยละ 91.80

๓ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่พรุพบว่าการใช้ประโยชน์ในพื้นที่พรุส่วนใหญ่จะจับปลา คิดเป็นร้อยละ 65 พืชสมุนไพรคิดเป็นร้อยละ 28.33 และหาสัตว์ป่าคิดเป็นร้อยละ 6.67

๔ การใช้ประโยชน์จากพืชหรือต้นไม้จากพรุ ได้แก่ เสม็ดร้อยละ 46.51 จูดร้อยละ 23.26 ต้นกรรยร้อยละ 11.63 ไม้เลื้อยร้อยละ 4.65 พืชชนิดอื่นๆ ร้อยละ 2.33 เช่น ดอกบัว กระเช้าสีดา เป็นต้น

๕ การนำพืชจากพรุไปเพื่อประโยชน์ต่างๆ อาจจำแนกการใช้ประโยชน์ ได้แก่ ทอสาครเครื่องใช้ร้อยละ 12.22 เป็นอาหารร้อยละ 5.55 ก่อสร้างร้อยละ 4.44 ทำไม้ร้อยละ 1.11 และประโยชน์อื่นๆ ร้อยละ 75.55



➤ ความถี่ในการใช้ประโยชน์จากพรุประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์จากพรุสามารถจำแนกได้ดังนี้ นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.55 2-3 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 15.55 ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 14.44 และ 2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 8.88

➤ การประเมินมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ พบว่าการประเมินจะมีมูลค่าดังนี้ อยู่ช่วงระหว่าง 30-50 บาท/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.38 อยู่ช่วงระหว่าง 60-70 บาท/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.57 อยู่ช่วงระหว่าง 10-20 บาท/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19.05

➤ การเปลี่ยนแปลงของพรุบ้านไม้ขาวเกิดจากเปลี่ยนแปลงพอจำแนกได้ดังนี้ พรุถูกขุดร้อยละ 73.33 พรุถูกบุกรุกร้อยละ 11.11 เกิดบ่อทุ่งและมีการถมที่พรุร้อยละ 7.77

➤ พรุมีขนาดเล็กถึง เกิดจากปัญหาตามลำดับดังนี้ การขุดพรุคิดเป็นร้อยละ 46.94 การบุกรุกพรุร้อยละ 41.84 การถมที่ร้อยละ 11.22 โดยแก้ไขได้โดยวิธีดังนี้ ครอบอนุรักษ์ไว้ร้อยละ 27.78 ไม่ให้มีการขุดร้อยละ 25.00 ให้มีการขุดร้อยละ 22.22 มีการต่อต้านร้อยละ 13.89 ป้องกันการบุกรุกร้อยละ 8.33

➤ พบว่าร้อยละ 88.46 เสนอให้มีการอนุรักษ์พรุไว้ และร้อยละ 3.11 ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 8.43 ไม่ออกเสียง

➤ การอนุรักษ์พื้นที่พรุ เพื่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติร้อยละ 41.03 ไว้ให้ลูกหลานร้อยละ 27.35 เพื่อเป็นแหล่งอาหารของคนและสัตว์ร้อยละ 25.64

➤ พบว่าพรุช่วยในขบวนการทางนิเวศวิทยาในด้านต่างๆ พอจำแนกได้ดังนี้ ช่วยดูดซับน้ำไว้เพื่อเป็นน้ำใต้ดินร้อยละ 20.37 ช่วยให้มีน้ำใช้ในการเกษตรตลอดปีร้อยละ 17.67 ช่วยควบคุมไม่ให้เกิดน้ำท่วมร้อยละ 14.55 ช่วยควบคุมอุณหภูมิร้อยละ 11.85 ช่วยให้ดินอุดมสมบูรณ์เหมาะทำสวนร้อยละ 10.40



ความต้องการและ ความจำเป็นในการจัดการ พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

ยังคงมีความต้องการและความจำเป็นในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาวเพื่อให้รักษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพภายในพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้คงอยู่และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาวได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูควบคู่ไปด้วย

เนื่องจากประชาชนในท้องที่ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของพรุ ในเรื่องกระบวนการนิเวศวิทยา (โดยเฉพาะป้องกันน้ำท่วมและประโยชน์ได้ใช้น้ำบ่อน้ำตื้น) ประโยชน์คุณค่าทางเศรษฐกิจ และมีตระหนักคุณค่าในการอนุรักษ์

แผนการจัดการ ยึดหลักการการจัดการ ที่จะลดความขัดแย้งให้น้อยที่สุด ให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ไม่ให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และมีการใช้อย่างชาญฉลาดโดยมีมาตรการประกอบด้วยมาตรการเร่งด่วน และมาตรการหลักในการจัดการและใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าพรุบ้านไม้ขาว





มาตรการเร่งด่วน

- เสนอให้ทางจังหวัดภูเก็ต แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแผนมาตรการเร่งด่วน และเพื่อดำเนินการตามแผนการและโครงการต่างๆ
- ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบเขตของพรุทั้ง 6 แห่งแล้วออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) และจัดการทำขอบเขตที่เห็นได้ชัดเจน
- ให้มีการทบทวนโครงการพัฒนา หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้พื้นที่พรุ
- จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อทบทวน และปรับความเหมาะสมของการพัฒนาและอนุรักษ์พรุบ้านไม้ขาวทั้ง 6 แห่ง
- ประกาศให้พื้นที่พรุบ้านไม้ขาวทั้ง 6 แห่ง เป็นเขตอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

มาตรการระยะยาว

มาตรการระยะยาวเป็นมาตรการหลักเพื่อจัดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พรุบ้านไม้ขาว ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 6 แห่ง ดังนี้

- สร้างความตระหนักและเพิ่มพูนตระหนักและเพิ่มพูนจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของพรุบ้านไม้ขาว

✎ แผนงานการสร้างความรู้เข้าใจถึงความสำคัญระบบนิเวศพรุ
✎ แผนการจัดอบรม ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานในท้องที่

- ✎ แผนการเผยแพร่ข้อมูลระบบนิเวศพรุ โดยใช้สื่อต่างๆ
- การอนุรักษ์พื้นที่พรุบ้านไม้ขาว
 - ✎ ควรจัดทำแผนกำหนดการใช้ประโยชน์ในแต่ละพรุ
 - ✎ ควรจำกัดจำนวนโรงเพาะฟัก
 - ✎ มาตรการป้องกันการบุกรุกโดยการเผาและบากทำลายต้นไม้
 - ✎ แผนการป้องกันการฉวยประโยชน์มิให้ผู้หนึ่งใช้ประโยชน์จากพรุเพื่อ

กิจการส่วนตัว

- ✎ ป้องกันการปล่อยน้ำเสีย โดยสารปนเปื้อนจากเกษตรกรรม
- ✎ ส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์เต่าทะเล ให้คงอยู่
- การตรวจสอบติดตามผลและเฝ้าระวัง
 - ✎ จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพรุ
 - ✎ จัดทำแผนป้องกันเฝ้าระวังและแจ้งเหตุการณ์
 - ✎ จัดทำแผนตรวจสอบการใช้ประโยชน์



๘ การฟื้นฟูระบบนิเวศหมู่บ้านไม้ขาว

- ๙ จัดทำแผนฟื้นฟูด้านอุทกวิทยา
- ๙ จัดทำโครงการศึกษาความเหมาะสมในการควบคุมระดับน้ำในพรุ
- ๙ จัดทำแผนฟื้นฟูพรุที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพดีขึ้นโดยการปลูกพรรณไม้
- ๙ จัดทำโครงการปรับปรุง พื้นที่ส่วนที่เหลือของเกาะกลางสระที่พรุจะสัน

๘ การพัฒนาองค์การเพื่อจัดการพื้นที่พรุบ้านไม้ขาว

- ๙ จัดทำแผนพัฒนาองค์การ ที่ดูแลการดำเนินการ การจัดการ
- ๙ จัดทำแผนจัดตั้งองค์กรที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๘ การหาความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านวิชาการและเงินทุน

- ๙ จัดทำแผนหาแหล่งเงินทุนสนับสนุน
- ๙ จัดทำแผนขอความช่วยเหลือคำปรึกษา จากหน่วยงานของรัฐในเรื่อง

สิ่งแวดล้อม



การดำเนินงานสร้างเสริม จิตสำนึกในพื้นที่ชุ่มน้ำ พรุบ้านไม้ขาว

การดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2539–2541



สืบเนื่องจากการศึกษาในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว และความต้องการตลอดจนความจำเป็นในการจัดการดังกล่าวแล้ว ใน ปี พ.ศ. 2539–2541 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้ร่วมมือกับสถาบันราชภัฏภูเก็ต ดำเนินงานการจัดการและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่วิกฤต : พรุบ้านไม้ขาว ตำบลไม้ขาว อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

๕. การส่งเสริมกำหนดเขตพื้นที่พรุบ้านไม้ขาว

ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๙ ศึกษาข้อมูลในการกำหนดเขตอนุรักษ์พรุบ้านไม้ขาว
- ๙ ประสานงานกับองค์กรบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้มีการรังวัดขอบเขตและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.)
- ๙ ติดตามประสานงานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการและติดตามผล

๓ ได้ติดต่อให้มีการร้งวัดพรทั้ง 5 พรที่ยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับ
ที่หลวงเรียบร้อยแล้ว



๕ การจัดประชุมสันนาเพื่อเผยแพร่ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ ที่เกี่ยวกับพรบ้านไม้ขาว

- ๓ ติดต่อผู้ดำเนินการจัดประชุมสัมมนา
- ๓ ให้การสนับสนุนการประชุมสัมมนา การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการประชุม
สัมมนา ติดต่อสถานที่
- ๓ จัดสัมมนาในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2540
- ๓ จัดทำรายงานสรุปผลการประชุมสัมมนา

๕ การจัดทำสื่อเผยแพร่

ดำเนินการโดยจัดทำ แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือ (booklet) สารคดีวีดิทัศน์ และ
สไลด์ประกอบเสียง เผยแพร่เกี่ยวกับพรบ้านไม้ขาว ดังนี้

- ๓ สำรวจพื้นที่ บันทึกภาพสี ภาพสไลด์ วีดิทัศน์
- ๓ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- ๓ ดำเนินการจัดทำและผลิตสื่อ

๕ การจัดประชุมหารือระดับท้องถิ่นถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการ จัดการและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่วิกฤต : พรบ้านไม้ขาว

ในการจัดประชุมหารือระดับท้องถิ่นถึงปัญหาอุปสรรค และแนวทางการจัดการและ
อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่วิกฤต : พรบ้านไม้ขาว ดังนี้

- ๓ ประสานงานกับชุมชนและองค์กรของท้องถิ่น
- ๓ ร่วมจัดประชุมกับชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น จำนวน 1 ครั้ง
- ๓ จัดทำสรุปผลการประชุม

๕ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมแรงจูงใจประชาชน

การจัดกิจกรรมสร้างเสริมแรงจูงใจประชาชนในท้องถิ่นให้มีความตระหนัก และ
ร่วมมือในการอนุรักษ์ ดำเนินการดังนี้

- ๓ จัดนิทรรศการและเผยแพร่ในโอกาสต่างๆ
- ๓ บรรยายและปฏิบัติการ ณ พรบ้านไม้ขาว
- ๓ จัดทำรายการวิทยุให้ความรู้เกี่ยวกับพรบ้านไม้ขาว แก่ประชาชน
- ๓ ประกวดคำขวัญเกี่ยวกับ ป่าพรบ้านไม้ขาว



✎ การจัดตั้งองค์กรชุมชนท้องถิ่น

ผลักดันให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น สำหรับดำเนินการจัดการ การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่พรุบ้านไม้ขาว ดังนี้

- ✎ ประสานงานกับชุมชนและองค์กรชุมชนในท้องถิ่น
- ✎ ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน
- ✎ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการและทัศนศึกษา เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรและการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง และการจัดการพรุสิรินธรและพรุบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
- ✎ มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน ชมรมรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านไม้ขาว
- ✎ จัดประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการชมรมรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านไม้ขาว วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2540
- ✎ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรชุมชน ชมรมรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านไม้ขาว 16-18 ธันวาคม พ.ศ. 2540

✎ การจัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมชาติในพื้นที่

สถาบันราชภัฏภูเก็ตร่วมมือกับองค์กรชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าพรุแก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และผู้ที่สนใจ

- ✎ สำรวจพื้นที่และวางแผนการจัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมชาติวิทยาในพื้นที่ บริเวณพรุจุตซึ่งอยู่หลังโรงเรียนบ้านไม้ขาว
- ✎ จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
- ✎ จัดทำเอกสารและบทปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบนิเวศของพรุ ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และผู้ที่สนใจ

✎ การจัดฝึกอบรมและทัศนศึกษาแก่เยาวชนและประชาชน

การจัดฝึกอบรมและทัศนศึกษาแก่เยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ให้ตระหนักถึงคุณค่าและคุณประโยชน์ของพรุบ้านไม้ขาว ดำเนินการดังนี้

- ✎ จัดทัศนศึกษาป่าพรุ
- ✎ บรรยายให้แก่นักศึกษา อบรมครูและปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับป่าพรุ การอนุรักษ์ป่าพรุ ผลิตผลป่าพรุ และการดูแลป่าพรุ ฯลฯ

การดำเนินงานปี พ.ศ. 2545



ในปี พ.ศ. 2545 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้ร่วมมือกับสถาบันราชภัฏภูเก็ต ดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมแรงจูงใจและปลูกจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว สรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

✎ ถ่ายพิกแกรมครอบครัวยุริรักษ์พรุบ้านไม้ขาว

- ๑ ประสานการจัดถ่ายพิกแกรมครอบครัวยุริรักษ์พรุบ้านไม้ขาว กับองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว วิทยากร และจัดหาสถานที่
- ๑ ประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกครอบครัวยุริรักษ์พรุบ้านไม้ขาว
- ๑ จัดถ่ายพิกแกรมระหว่างวันที่ 28–29 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่างๆ

✎ การส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรชุมชนท้องถิ่น ชุมชนริ้วพรุบ้านไม้ขาว

- ๑ จัดการประชุมระดมความคิดเห็นของกรรมการชมรมริ้วพรุบ้านไม้ขาว เพื่อวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรชุมชนท้องถิ่น และวางแผนการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการบริหารอบรม ในวันที่ 14 และ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2545
- ๑ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "แนวทางการนำพรุบ้านไม้ขาวมาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน" ให้กับสมาชิกชมรมฯ และผู้สนใจ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรและพรุบ้านไม้ขาวให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2545

✎ การจัดอบรมภาคฤดูร้อนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พรุบ้านไม้ขาว

- ๑ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดฝึกอบรม
- ๑ จัดประชุมเพื่อกำหนดหลักสูตรในการอบรม
- ๑ ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ไม้ขาว เพื่อประชาสัมพันธ์และติดต่อผู้เข้าร่วมรับการอบรม รวมถึงติดต่อสถานที่
- ๑ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการภาคฤดูร้อนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พรุบ้านไม้ขาว ระหว่างวันที่ 15–19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 มีผู้เข้าร่วมการอบรม 27 คน

✎ การประกวดภาพถ่ายพรุบ้านไม้ขาว'ริ้วพรุถึงหัวนี้...ก่อนจะเหลือเพียงตำนาน'

- ๑ ประชุมวางแผนการประชาสัมพันธ์ และออกแบบการประชาสัมพันธ์
- ๑ ทำการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต โดยจัดทำ webpage www.geocities.com/peatphuket และทำเอกสารประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน



สถาบันการศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ

๓ รับสมัครและรับภาพ

๔ ตัดสินการประกวดและประกาศผลทางเว็บไซต์และรายการวิทยุในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2545 และแจกรางวัลพร้อมทั้งจัดนิทรรศการภาพถ่ายที่ส่งเข้าประกวดในงานสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์แห่งชาติเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2545

๕. การจัดทำรายการวิทยุ เพื่อสร้างเสริมแรงจูงใจประชาชนในท้องถิ่นให้มีความตระหนักและร่วมมือในการอนุรักษ์

๓ จัดรายการวิทยุ 4 รายการ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากพรุทั้งทางตรงและทางอ้อม

- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดภูเก็ต ผู้จัด นายชยต วิสารทพงศ์ รายการ สร้างคนให้กับสังคม วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 14.00-15.00 น.

- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดภูเก็ต ผู้จัด นายอำนาจ คุ่มบ้าน รายการ พบกันวันเที่ยง วันจันทร์-อาทิตย์ เวลา 13.00-14.00 น. (หมายเหตุ: วันวันเที่ยง เป็นภาษาถิ่นภาคใต้ แปลว่าตอนเที่ยง)

- สถานีวิทยุ กรมอุตุนิยมวิทยา จังหวัดภูเก็ต ผู้จัด นางสาววาสนา ไมอินทร์ สอด. FM 107.25 MH วันจันทร์-เสาร์ เวลา 19.30-19.50 น.

- สถานีวิทยุ รด. เขารัง ผู้จัด นายนพพร โล่ห์แก้ว วันจันทร์-เสาร์ เวลา 14.30-15.00 น.



บรรณานุกรม

- กระแส วัชรปาน. 2536. สมุนไพรรักษาไข้ ประสพการณ์จากแพทย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์รวมธรรม : กรุงเทพมหานคร.
- คณะประมง. 2528. คู่มือวิเคราะห์พรรณปลา. คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 273 หน้า.
- ภาควิชาชีววิทยา. 2541. การดำเนินการจัดการและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่วิกฤต: พรุบ้านไม้ขาว. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏภูเก็ต. ภูเก็ต. 164 หน้า.
- จำลอง เพ็งคล้าย และคณะ. 2534. พรรณไม้ป่าพรุจังหวัดนราธิวาส. สมบูรณ์การพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร.
- ชรินทร์ สมาริ, สุวิทย์ ไทอนุกุล. 2531. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาลักษณะทางวนวัฒนวิทยาของพันธุ์ไม้บางชนิดในป่าพรุจังหวัดนราธิวาส เล่ม 3. สำนักงานป่าไม้เขตปัตตานี. ปัตตานี.
- เต็ม สมิตินันท์ และคณะ. 2518. ไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจของไทย ตอนที่ 2 หอพรรณไม้. กรมป่าไม้. กรุงเทพมหานคร.
- เต็ม สมิตินันท์. 2523. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย (ชื่อพฤกษศาสตร์-ชื่อพื้นเมือง) กรมป่าไม้. กรุงเทพมหานคร.
- บุญชัย ฉัตรตะวานิช. ไม่ระบุปีที่พิมพ์. ยาสมุนไพรจีน 100 ชนิด คุณสมบัติและการรักษา. สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา : กรุงเทพมหานคร.
- เพียว เหมือนนวงษ์ญาติ. 2537. สมุนไพรก้าวหน้าใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์เมดิคัลมีเดีย : กรุงเทพมหานคร.
- มณฑนา นวลเจริญ. 2542. ความหลากหลายทางชีวภาพของสาหร่ายในพรุ จังหวัดภูเก็ต. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏภูเก็ต : ภูเก็ต.
- วิทย์ เทียงบุรณธรรม. 2533. พจนานุกรม โรคและสมุนไพรไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ : กรุงเทพมหานคร.



สมชัย วงศ์สวัสดิ์. 2523. แหล่งน้ำบาดาลเกาะภูเก็ต - จังหวัดภูเก็ต รายงานหมายเลข 110. กองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี.

สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ. 2526. แมลงศัตรูพืชทางการเกษตรของประเทศไทย. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ : กรุงเทพมหานคร. 436 หน้า.

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2540. รายงานการประชุมเพื่อจัดสถานภาพทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทย. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 52 หน้า.

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2542. ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 414 หน้า.

Aksornkoae, S. 1993. **Ecology and Management of Mangroves**. The IUCN Wetlands Programme.

Backer, C.A. and Bakhulzen Van Brink Jr. R.C. 1963. **Flora of Java** Vol. 1-3

Beccari, O. and Hooker, J.D. 1894. **Flora of British India**. Vol. 1-7.

Borror, D.J., Delong, D.M. and Triplehorn, C.A. 1976. **An introduction to Study of Insect**. 4th edition. Holt, Rinehart and Winston. N.Y. 852pp.

Bunn, S.E. 1986. **Spatial and temporal variation in the macroinvertebrate fauna of streams of the northern jarrah forest, Western Australia**: functional organization. *Freshwater Biology*. 16: 621-632.

Davies, S.J.J.F. 1984. **Methods of Censusing Birds in Australia**. Department of Conservation and Environment, Perth.

Fernondo, C.H. and Cheng, L. 1963. **A Guide to Malayan Water Bugs (Hemiptera-Heteroptera) with keys to the genera**. Unpublished manuscript, Dept. Zoology, University of Singapore. 61pp.

King, B., Woodcock, M. & Dickinson, E.C. 1975. **A Field Guide to the Birds of South-East Asia**. Collins, Glasgow.

Lekagul, B. & McNeely, J.A. 1988. **Mammals of Thailand**. Association for the Conservation of Wildlife, Bangkok.

Lekagul, B. & Round, P.D. 1991. **A Guide to the Birds of Thailand**. Saha Karn Bhaet, Bangkok.

Luhmkuhl, D.M. 1979. **How to know the aquatic insect**. Wm.c. Brown Company Publishers, Dubuque, Iowa 168pp.

McCafferty, W.P. and Provonsha, A.V. 1981. **Aquatic Entomology**. Johy and Bartlett Publishers Inc. Boston, 488pp.

Medway, L., and Wells, D.R. 1976. **The Birds of the Malay Peninsula**. Witherby, London.



- Mohammad M., A.K. and Mohd A. Ambak. 1983. **Freshwater Fishes of Penninular Malaysia**. Percetakan Nan Yang Muda Sdh., Bdh., Kuala-Lumper. 284 p.
- Nikolsky, G.V. 1963. **The Ecology of Fishes**. Academic Press, London. 352 p.
- Nutaphand, W. 1979. **Turtles of Thailand**. Siamfarm Zoolgical Garden, Bangkok.
- Ridley, H.N. 1925 **The Flora of the Malay Peninsula** Vol. 1-5.
- Round, P.D. 1988. **Resident Forest Birds in Thailand**, Their Status and Conservation. ICBP Monograph No. 2. ICBP, Cambridge.
- Scott, D.A. (ed.) 1989. **A Directory of Asian Wetlands**. IUCN, Gland, Switzerland, and Cambridge, U.K. xiv+1181 P., 33 maps.
- Smith, H.M. 1945. **The Freshwater if Siam**. Or Thailan. United States Government. Printing Office. Washington. 622 p.
- Smith, R. L. 1990. **Ecology and Field Biology**. 4th edi. Harper colliins Publishers, 922 pp. Usinger, R. L. 1963. **Aquatic Insects of California with Keys to North America Genera and California Species**. University of California, Berkeley. 489 pp.
- Soerjani, M., Kostermans, A.J. G.H. and Tjitrosoepomo, G. 1987. **Weeds of rice in Indonesia**.
- Taylor, E.H. & Elbel, R.E. 1958. **Contribution to herpetology of Thailand**. The University of Kansas Science Bulletin 38, 1033-1189.
- Watson, J. A. L., Theischinger, G. and Abbey, H. M. 1991. **The Australian Dranonflies: A Guide to the Identification, Distributions and Habitats of Australian Odonata**. CSIRO Publishers, Canberra and Melbourne, Australia. 278 pp.
- Williams, D. D. and Faltmate, B. W. 1992. **Aquatic Insects**. Recwood Press Ltd, UK. 358 pp.
- Whitten, A.J., Damanik, S.J., Anwar, J. and Hisyam, N. 1984. **The Ecology of Sumatra**. Gadjah Maha University Press.
- Whitten, A.J., Mustafa, M. and Henderson, G. S. 1987. **The Ecology of Sulawesi**. Gadjah Maha University Press. 778 pp.
- Wolstencroft, J., Parr, J. W. K. and Gooddey, M. 1993. **A Survey of Wetlands in Northeast Thailand**. Asian Wetland Bureau, Kuala Lumpur. AWB Publication. No 83.63 pp.
- Whitmore, T.C. 1972. **Trce Flora of Malaya**. Vol. 1-4



● **ภาคผนวก**

- ก รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไผ่ขาว
- ข รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไผ่ขาว
- ค จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงน้ำ (D-net)
- ข จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงบกสุ่มจับ
- จ รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต



ภาคผนวก ก

รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

T	= พืชยืนต้น (tree)	1	= พรุทุ่งเตียน
S	= ไม้พุ่ม (shrub)	2	= พรุจูด
H	= พืชล้มลุก (herb)	3	= พรุไม้ขาว
Aq	= พืชน้ำ (aquatic)	4	= พรุจิก
C	= ไม้เถาเลื้อย (climber)	5	= พรุเจ๊ะสัน
		6	= พรุแหลมหยุด

รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะ วิสัย	1	2	3	4	5	6
กลุ่มพืชชั้นต่ำ และเฟิร์น								
วงศ์ Characeae								
<i>Nitella</i> sp.	สาหร่ายไฟ	Aq		*				*
วงศ์ Azollaceae								
<i>Azolla pinnata</i> R. Br.	แห่นาง	Aq			*			*
วงศ์ Pteridaceae								
<i>Stenochlaena palustris</i> Bedd.	ลำเท็ง	C		*		*		*
<i>Pteris</i> sp.	เฟิร์นไกลติเนีย	H				*		
วงศ์ Schizaeaceae								
<i>Lygodium microphyllum</i> (Cav.) R. Br.	ย่านลิเภาอยู่	C	*	*	*			
วงศ์ Salviniaceae								
<i>Salvinia cucullata</i> Roxb.	จอกหูหนู	Aq						*
พืชใบเลี้ยงเดี่ยว								
วงศ์ Arecaceae								
<i>Licuala longecalycata</i> Furt.	พ้อ	S		*		*		
<i>L. longecalycata</i> Furt.	พ้อ	S			*			
วงศ์ Burmanniaceae								
<i>Burmannia coelestris</i> D. Don.	ดอกดิน	H		*			*	
วงศ์ Commelinaceae								
<i>Cyanotis cristata</i> (L.) D. Don.	หญ้าหัวรากน้อย	H	*					
วงศ์ Cyperaceae								
<i>Cyperus compressus</i> L.	กก	Aq	*					



รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะ วิสัย	1	2	3	4	5	6
<i>Eleocharis spiralis</i> (Rottb). Roem.	จุด	Aq	*	*		*		*
<i>Fimbristylis nuda</i> (Retz) Vahl	หนวดปลาชุก	H					*	
<i>F. pauciflora</i> R.Br.	หญ้าแปรงหมู	H	*					
<i>Scleria sumatrensis</i> Retz	หญ้าคมบาง	H		*				
วงศ์ Dioscoreaceae								
<i>Dioscorea alata</i> L.	มันเสา	C	*					
<i>Dioscorea</i> sp.	—	C				*	*	
วงศ์ Eriocaulaceae								
<i>Eriocaulon equisetoides</i> var. <i>royen</i> (inedit)	หญ้าหัวไม้ขีด	Aq	*			*		
วงศ์ Flagellariaceae								
<i>Flagellaria indica</i> L.	หวายลิง	H		*	*	*		*
วงศ์ Hydrocharitaceae								
<i>Blyxa echinosperma</i> (Chark) Hook.f	สันตะวาใบข้าว	Aq	*	*		*		*
<i>Ottelia alismodes</i> Pers.	สันตะวาใบพาย	Aq		*	*			
วงศ์ Lamiaceae								
<i>Leucas zeylanica</i> R.Br.	หญ้าปริก	H		*				
วงศ์ Orchidaceae								
<i>Cymbidium simulans</i> Rolfe.	กะเหรี่ยงร้อน	H			*			
วงศ์ Pandanaceae								
<i>Pandanus immersus</i> Ridl	เตยน้ำ	H	*		*			
วงศ์ Poaceae (Graminae)								
<i>Brachiaria mutica</i> (Forssk) Stapf.	หญ้าขน	H						*
<i>Bambusa</i> sp.	ไผ่	S						*
<i>Hymenachne acutigluma</i> Muell.	หญ้าปล้อง	H			*			
<i>Leesia hexandra</i> Swartz	หญ้าไทร	H		*	*			
<i>Panicum auritum</i> Presl & Nees	หญ้าปล้องอ้อ	H						
วงศ์ Polypodiaceae								
<i>Microsorium scolopandria</i> (Bum.f) Copel	กระแตไต่เขา, หัวว่าว	H				*		
วงศ์ Pontederiaceae								
<i>Eichhornia crassipes</i> Solms	ผักตบชวา	Aq						*



รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะ วิสัย	1	2	3	4	5	6
<i>Monochoria vaginalis</i> Prerl. var. <i>plantagine</i>	ชาเขียด (ผักเขียด)	Aq	*	*		*		*
วงศ์ Smilacaceae								
<i>Smila</i> sp.	—	C			*	*	*	
วงศ์ Taccaceae								
<i>Tacca leontopetaloides</i> Ktze	ท้าวยายม่อม, ไม้เท้าฤๅษี	H		*				
วงศ์ Xyridaceae								
<i>Xyris indica</i> L.	กระถินนา, กระถินทุ่ง	H				*		
กลุ่มพืชใบเลี้ยงคู่								
วงศ์ Anacardiaceae								
<i>Anacardium occidentale</i> L.	มะม่วงหิมพานต์	T	*					
วงศ์ Ancistrocladaceae								
<i>Ancistrocladus tectorius</i> Merr.	ก้อนดีหมา, ลิ้นกวาง	S			*	*		
วงศ์ Annonaceae								
<i>Annona</i> sp.	—	S					*	
วงศ์ Apocynaceae								
<i>Cerbera odollum</i> Gaertn.	ตีนเป็ดทะเล	T	*					
<i>Wrightia pubescens</i> R. Br.	มูก, โมก	S				*		
วงศ์ Aquifoliaceae								
<i>Ilex cymosaa</i> Bl.	คิลดา	S		*		*	*	
วงศ์ Asteraceae								
<i>Eupatorium odoratum</i> L.	สาบเสือ	S		*				
<i>Mikania micrantha</i> H.B.K.	ขี้เหล็กย่าน	C		*	*			*
วงศ์ Caesalpiniaceae								
<i>Cassia alata</i> L.	ชุมเห็ดเทศ	S				*		
วงศ์ Capparidaceae								
<i>Crateva magna</i> (Lour) DC.	กุ่มน้ำ	T		*	*	*		*
<i>Capparis micracantha</i> DC.	ชิงชี	S					*	
วงศ์ Celastraceae								
<i>Salacia chinensis</i> L.	กำแพงเจ็ดชั้น	C	*	*		*		*
วงศ์ Clusiaceae (Guttiferae)								
<i>Calophyllum calaba</i> L.	ดงหน	S		*		*		
<i>Garcinia</i> sp.	คอกแห้ง	T	*		*		*	
วงศ์ Convolvulaceae								
<i>Aniseia martinicensis</i> (Jacq.) Choisy.	—	C	*	*	*			*



รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะ วิสัย	1	2	3	4	5	6
<i>Ipomoea aquatica</i> Forsk.	ผักบุ้ง	Aq		*	*		*	
<i>Meremia hirta</i> (L.) Merr.	–	C						*
วงศ์ Dilleniaceae								
<i>Tetracera indica</i> Merr.	ย่านปด, รสสุคนธ์	C	*	*		*		
วงศ์ Dipterocarpaceae								
<i>Vatica pauciflora</i> Bl.	สักน้ำ	T				*		
วงศ์ Ebenaceae								
<i>Diospyros diepenhorstii</i> Miq.	เนียน	T	*		*	*		*
วงศ์ Euphorbiaceae								
<i>Antidesma</i> sp.	เม่า	S		*				
<i>Bredelia</i> sp.	–	S				*		
<i>Breynia discigera</i> M.A.	ก้างปลา	S		*			*	
<i>Claoxylon indicum</i> (Reinw. ex Blume) Endl. ex Hassk.	ขวาน้ำผึ้ง	T			*		*	
<i>Euphorbia</i> sp.	–	H	*	*				
<i>Excoecaria agallocha</i> L.	ดาตุ่มทะเล	S	*		*			
วงศ์ Fabaceae								
<i>Desmodium biarticulatum</i> Benth.	–	H	*					
วงศ์ Flacourtiaceae								
<i>Scolopia macrophylla</i> (Wight & Am.) Clos.	ตะขบน้ำ	T	*		*	*	*	*
วงศ์ Lauraceae								
<i>Cassytha filiformis</i> L.	สังวาลย์ พระอินทร์	C		*		*		
<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.	เทพทรา	S				*		
<i>C. inner</i> Bl.	เขียด	S					*	
วงศ์ Lentibulariaceae								
<i>Utricularia aurea</i> Lour.	สาหร่าย ข้าวเหนียว	Aq	*	*	*			*
วงศ์ Malvaceae								
<i>Hibiscus tiliaceus</i> L.	ปอทะเล	S				*		
<i>Urena lobata</i> L.	เส้	H	*			*		
วงศ์ Melastomataceae								
<i>Melastoma malabathricum</i> L.	โคลงเคลง	S	*			*		



รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะ วิสัย	1	2	3	4	5	6
วงศ์ Memecylaceae								
<i>Memecylon floribundum</i>	—	T		*		*		
<i>M. sp.</i>	พลอง	T		*	*			
วงศ์ Menispermaceae								
<i>Tiliacora triandra</i> Diels	เถาย่านาง	C						*
วงศ์ Menyanthaceae								
<i>Nymphoides hastata</i> Kerr.	ดักเต่าเหลือง	Aq	*			*		
<i>N. indicum</i> Ktze	ดักเต่าใหญ่	Aq			*			
วงศ์ Moraceae								
<i>Ficus microcarpa</i> L. f.	ไทรย้อยใบทู่	T		*		*		
<i>F. microphyllus</i>	ไทรใบเล็ก	T			*			
<i>F. elastica</i> Roxb.	ยางอินเดีย	T				*		
วงศ์ Myristicaceae								
<i>Knema globularia</i> Warb.	เลือดแรด, หันลัด	T	*					
วงศ์ Myrsinaceae								
<i>Ardesia lenticellata</i> Fletch	ดาเปิดดาไก่	S	*	*	*	*		
วงศ์ Myrtaceae								
<i>Eugenia grandis</i> Wight	เม่า, กะเมา	T	*	*				
<i>E. oblata</i> Roxb.	หว้าน้ำ, มะห้ำ	T	*		*			
<i>E. spicata</i> Lamk.	เสม็ดขุน	T	*	*	*	*	*	
<i>Melaleuca cajuputi</i> Powell	เสม็ดขาว	T	*	*	*	*	*	*
<i>Rhodomyrtus tomentosa</i> Wight.	ทุ	S	*	*			*	
วงศ์ Nelumbonaceae								
<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	บัวหลวง	Aq			*			*
วงศ์ Nepenthaceae								
<i>Nepenthes gracillis</i> Korth	หม้อข้าว หม้อแกงลิง	C		*		*		
วงศ์ Nymphaeaceae								
<i>Nymphaea capensis</i> Thunberg	บัวผุดดอกขาว	Aq	*					
<i>N. lotus</i> L.	บัวสาย	Aq			*			*
<i>N. sp.</i>	บัว	Aq		*				
วงศ์ Oleaceae								
<i>Jasminum adenophyllum</i> Wall.	มะลิวัลย์	C		*				
วงศ์ Onagraceae								
<i>Ludwigia adscendens</i> L. Hara	แพงพวยน้ำ	Aq		*		*		*



รายชื่อพรรณพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะ วิสัย	1	2	3	4	5	6
วงศ์ Opiliaceae								
<i>Urobotrya siamensis</i> Hiepko.	ผักหวานดง	S				*		
วงศ์ Passifloraceae								
<i>Passiflora foetida</i> L.	กระถกรก	S				*		*
วงศ์ Rhamnaceae								
<i>Zyziphus oenoplia</i> Mill.	เล็บเหยี่ยว	S	*					
วงศ์ Rubiaceae								
<i>Catunaregam tomentosa</i> (Bl. ex DC.) Tirv.	—	S	*					
<i>Gynochthodes sublanceolata</i> Mig.	เถาหน่วย	C		*			*	
<i>Hedyotis herbacea</i> L.	—	H	*	*	*			*
<i>Morinda citrifolia</i> L.	ยอใบใหญ่	T		*				
<i>Paederia foetida</i> L.								
var. <i>microcarpa</i> Kurz	เถาหินหมู	C		*				
<i>P. linearis</i> Hook. f.	ตดหมูตดหมา, พาโหม	C	*	*		*		*
วงศ์ Rutaceae								
<i>Atalantia monophylla</i> Correa	มะนาวผี	S		*				
วงศ์ Scrophulariaceae								
<i>Limnophila micratha</i> Benth.	หญ้าจาม	H	*					*
<i>Lindernia pusilla</i> (Willd) Bold.	เงียงน้ำ	H	*			*		*
วงศ์ Symplocaceae								
<i>Symplocos cochinchinensis</i> (Lour.) S. Moore	เหมือด	S	*		*		*	
วงศ์ Tiliaceae								
<i>Grewia laevigata</i> Vahl.	ยาบขี้ไก่	S	*			*		
วงศ์ Ulmaceae								
<i>Trema orientalis</i> Bl.	พังแหรใหญ่	S				*		
วงศ์ Verbenaceae								
<i>Premna obtusifolia</i> R.Br.	ข้าเลือด, อัคคีทวารทะเล	S	*	*				
<i>Vitex pinnata</i> L.	ตีนนก, นน	T	*		*	*		*
วงศ์ Vitaceae								
<i>Cissus hastata</i> Miq	เถาว์คั่น	S				*		
<i>Tetrastigma</i> sp.	—	C					*	

ภาคผนวก ข



รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

ความหมายของอักษรย่อที่ใช้ในตาราง

ลักษณะ (R) = resident species;
(M) = migratory species;
(*) = พบใน habitat นั้น

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	
		ไทย	อังกฤษ
วงศ์นกเป็ดผี (Family Podicipididae)	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	นกเป็ดผี	Little Grebe
วงศ์นกกาน้ำ (Family Phalacrocoracidae)	<i>Phalacrocorax niger</i>	นกกาน้ำเล็ก	Little Cormorant
วงศ์นกยาง (Family Ardeidae)	<i>Ardea purpurea</i>	นกกระสาแดง	Purple Heron
	<i>Ardea cinerea</i>	นกกระสานวล	Grey Heron
	<i>Butorides striatus</i>	นกยางเขียว	Little Heron
	<i>Ardeola</i> spp.	นกยางกรอก	Pond Heron
	<i>Bubulcus ibis</i>	นกยางควาย	Cattle Egret
	<i>Egretta alba</i>	นกยางโทนใหญ่	Great Egret
	<i>Egretta intermedia</i>	นกยางโทนน้อย	Plume Egret
	<i>Egretta garzetta</i>	นกยางเปี่ย	Little Egret
	<i>Ixobrychus sinensis</i>	นกยางไฟหัวดำ	Yellow Bittern
	<i>Ixobrychus cinnamomeus</i>	นกยางไฟ ธรรมดา	Cinnamon Bittern
วงศ์นกเป็ดน้ำ (Family Anatidae)	<i>Dendrocygna javanica</i>	นกเป็ดแดง	Whistling Duck



- สถานภาพ(EX) = สูญพันธุ์ไปจากประเทศไทย (extinct)
 (EW) = สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (extinct in the wild)
 (CE) = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered)
 (EN) = ใกล้สูญพันธุ์ (endangered)
 (VU) = มีแนวโน้มสูญพันธุ์ (vulnerable)
 (DD) = ข้อมูลไม่เพียงพอ (data deficient)
 (NT) = ใกล้ถูกคุกคาม (near threatened)

รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

ลักษณะ	สถานภาพ	สถานที่พบ					
		พรุ ทุ่งเตียน	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จูด	พรุ แหลมหยุด	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะสัน
R		*	*		*	*	*
R		*	*		*	*	*
R	EN	*	*			*	
R	EN	*	*			*	
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R	NT	*	*	*	*	*	*
R	NT	*	*	*	*	*	*
R	NT	*	*	*	*	*	*
R			*	*	*	*	*



วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	
		ไทย	อังกฤษ
	<i>Nettapus coromandelianus</i>	นกเป็ดคืบแค	Cotton Teal
วงศ์เหยี่ยวและ นกอินทรี (Family Accipitridae)	<i>Aviceda leuphotyes</i>	เหยี่ยวกิ่งกำสิดำ	Black Baza
	<i>Eloanus caeruleus</i>	เหยี่ยวขาว	Black-shouldered Kite
	<i>Haliastur indus</i>	เหยี่ยวแดง	Brahminy Kite
	<i>Accipiter badius</i>	เหยี่ยวนกเขาชศิครา	Shikra
	<i>Falco severus</i>	เหยี่ยวฮอบบี้	Oriental Hobby
	<i>Spilornis cheela</i>	เหยี่ยวรุ้ง	Crested Serpent Eagle
วงศ์นกอัญชัน (Family Rallidae)	<i>Rallus striatus</i>	นกอัญชันอกเทา	Slaty-breasted Rail
	<i>Amaurornis phoenicurus</i>	นกกวัก	White-breasted Waterhen
	<i>Gallinula chloropus</i>	นกอีล้ำ	Common Moorhen
วงศ์นกกระแต (Family Charadriidae)	<i>Vanellus indicus</i>	นกกระแตแต้แว๊ด	Red-wattled Lapwing
	<i>Vanellus duvaucelli</i>	นกกระแตหาด	River Lapwing
วงศ์นกชายเลน (Family Scolopacidae)	<i>Actitis hypoleucos</i>	นกเต้าดิน	Common Sandpiper
วงศ์นกเขา (Family Columbidae)	<i>Treron vernans</i>	นกเป้ล้าคอสีม่วง	Pink-necked Pigeon
	<i>Treron bicincta</i>	นกเป้ล้าอกสีม่วง	Orange-breasted Pigeon
	<i>Streptopelia chinensis</i>	นกเขาใหญ่	Spotted Turtle-Dove
วงศ์นกคัคคู (Family Cuculidae)	<i>Eudynamys scolopacea</i>	นกกาเหว่า	Common Koel
	<i>Centropus sinensis</i>	นกกระปูดใหญ่	Greater Coucal



รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ลักษณะ	สถานภาพ	สถานที่พบ					
		พรุทุ่งเตียน	พรุวัดไม้ขาว	พรุจุด	พรุแหลมหยุด	พรุจิก	พรุเจ๊ะสัน
R	NT			*	*	*	*
M			*	*	*	*	
R		*	*	*	*	*	*
R	NT	*	*	*	*	*	*
M							*
R	NT		*		*	*	
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R	EN						*
M		*	*	*		*	*
R		*	*		*	*	*
R	NT					*	
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*



วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	
		ไทย	อังกฤษ
วงศ์นกแอ่น บินเร็ว (Family Apodidae)	<i>Apus affinis</i>	นกแอ่นบ้าน	House Swift
วงศ์นกแอ่น บินเร็ว (Family Apodidae)	<i>Alcedo atthis</i>	นกกระเต็นน้อย ธรรมดา	Common Kingfisher
	<i>Halcyon capensis</i>	นกกระเต็นใหญ่ ธรรมดา	Stork-billed Kingfisher
	<i>Halcyon smyrnensis</i>	นกกระเต็นอกขาว	White-throated Kingfisher
	<i>Halcyon pileata</i>	นกกระเต็นหัวดำ	Black-capped Kingfisher
	<i>Halcyon chloris</i>	นกกิ้งเบียร์	Collared Kingfisher
วงศ์นกจาบคา (Family Meropidae)	<i>Merops leschenaulti</i>	นกจาบคาหัวสีส้ม	Chestnut-headed Bee-eater
	<i>Merops philippinus</i>	นกจาบคาหัวเขียว	Blue-tailed Bee-eater
	<i>Merops viridis</i>	นกจาบคาคอสีฟ้า	Blue-throated Bee-eater
วงศ์นกตะขาบ (Family Coraciidae)	<i>Eurystomus orientalis</i>	นกตะขาบดง	Dollarbird
วงศ์นกไผ่ดก (Family Megalaimidae)	<i>Megalaima lineata</i>	นกไผ่ดก ธรรมดา	Lineated Barbet
	<i>Megalaima haemacephala</i>	นกตีทอง	Coppersmith Barbet
วงศ์นกหัวขวาน (Family Picidae)	<i>Dinopium javanense</i>	นกหัวขวาน สามนิ้วหลังทอง	Common Goldenback
วงศ์นกนางแอ่น (Family Hirundinidae)	<i>Hirundo rustica</i>	นกนางแอ่นบ้าน	Bar Swallow



รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ลักษณะ	สถานภาพ	สถานที่พบ					
		พรุ ทุ่งเตียน	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จุด	พรุ แหลมหยุด	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะสัน
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R						*	
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R			*	*		*	
R				*		*	
R		*	*	*	*	*	*
						*	*
R					*		
R			*		*	*	
			*	*	*	*	*
R			*	*	*	*	
M		*	*	*	*	*	*

ข้อมูลจาก: นกในประเทศไทย



วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	
		ไทย	อังกฤษ
วงศ์นกเต้าดิน และนกเต้าลม (Family Motacillidae)	<i>Motacilla flava</i>	นกเต้าลมเหลือง	Yellow Wagtail
	<i>Dendronanthus indicus</i>	นกเต้าลมตง	Forest Wagtail
	<i>Anthus</i>	นกเต้าดินทุ่ง	Richard's Pipit
	<i>novaeeseelandiae</i>		
วงศ์นกพญาไฟ (Family Campephagidae)	<i>Pericrocotus divaricatus</i>	นกพญาไฟสีเทา	Ashy Minivet
วงศ์นกขมิ้นน้อย (Family Chloropseidae)	<i>Aegithina tiphia</i>	นกขมิ้นน้อย ธรรมดา	Common lora
	<i>Aegithina lafresnayei</i>	นกขมิ้นน้อย ปีกสีเรียบ	Great lora
วงศ์นกปรอด (Family Pycnonotidae)	<i>Pycnonotus atriceps</i>	นกปรอดทอง	Black-headed Bulbul
	<i>Pycnonotus finlaysoni</i>	นกปรอดคอลาย	Stripe-throated Bulbul
	<i>Pycnonotus goiavier</i>	นกปรอดหน้าขาว	Yellow-vented Bulbul
	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	นกปรอดสวน	Streak-eared Bulbul
	<i>Hypsipetes charlottae</i>	นกปรอด หงอนดาขาว	Buff-vented Bulbul
วงศ์นกแซงแซว (Family Dicruridae)	<i>Dicrurus annectans</i>	นกแซงแซว ปากกา	Crow-billed Drongo
วงศ์นกขมิ้น (Family Oriolidae)	<i>Oriolus chinensis</i>	นกขมิ้น ท้ายทองดำ	Black-naped Oriole
วงศ์กา (Family Corvidae)	<i>Corvus macrorhynchos</i>	อีกา	Large-billed Crow



รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ลักษณะ	สถานภาพ	สถานที่พบ					
		พรุ ทุ่งเตียน	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จูด	พรุ แหลมหยุด	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะสัน
M						*	
R			*	*	*	*	*
R		*					
R		*				*	
R		*	*	*		*	*
R			*			*	
R			*			*	
R		*	*	*	*	*	*
R			*	*	*	*	*
R			*	*	*	*	*
M		*	*	*	*	*	*
R			*		*	*	
R		*	*	*	*	*	*



วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	
		ไทย	อังกฤษ
วงศ์นกกิ้งแมลง โลกเก่า (Family Timaliidae)	<i>Macronous gularis</i>	นกกิ้งแมลง อกเหลือง	Striped Tit-Babbler
วงศ์นกยางเขน (Family Turdidae)	<i>Copsychus saularis</i>	นกยางเขนบ้าน	Magpie Robin
วงศ์นกกระจ๊อย และนกกระจิด (Family Sylviidae)	<i>Abroscopus superciliaris</i>	นกกระจ๊อยคอขาว	Yellow-bellied Warbler
	<i>Phylloscopus tenellipes</i>	นกกระจิดขา สีเนื้อ	Pale-legged Leaf-Warbler
	<i>Orthotomus sutorius</i>	นกกระจิบน้อย ธรรมดา	Common Tailorbird
	<i>Orthotomus atrogularis</i>	นกกระจิบคอดำ	Dark-necked Tailorbird
	<i>Prinia flaviventris</i>	นกกระจิบหน้า ท้องเหลือง	Yellow-bellied Prinia
วงศ์นกจับแมลง (Family Muscicapidae)	<i>Muscicapa dauurica</i>	นกจับแมลง สีน้ำตาล	Asian Brown Flycatcher
วงศ์นกอีแพรด (Family Rhipiduridae)	<i>Rhipidura javanica</i>	นกอีแพรด แถบอกดำ	Pied Fantail
วงศ์นกอีเสือ (Family Laniidae)	<i>Lanius cristatus</i>	นกอีเสือน้ำตาล	Brown Shrike
วงศ์นกเอี้ยง (Family Sturnidae)	<i>Acridotheres tristis</i>	นกเอี้ยงสาริกา	Common Myna



รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ลักษณะ	สถานภาพ	สถานที่พบ					
		พรุ ทุ่งเตียน	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จุด	พรุ แหลมหยุด	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะสัน
R						*	
R		*	*	*	*	*	*
R						*	
R			*		*	*	
R		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
R		*					
M		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
M		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*



วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	
		ไทย	อังกฤษ
วงศ์นกกินป्ली และนกปลีกล้วย (Family Nectariniidae)	<i>Nectarinia jugularis</i>	นกกินป्लीอก เหลือง	Olive-beaked Sunbird
	<i>Anthreptes malacensis</i>	นกกินป्ली คอสีน้ำตาล	Brown-throated Sunbird
	<i>Arachnothera longirostra</i>	นกปลีกล้วยเล็ก	Little Spiderhunter
วงศ์นกกาฝาก (Family Dicaeidae)	<i>Dicaeum cruentatum</i>	นกสีชมพูสวน	Scarlet-backed Flowerpecker
วงศ์นกกระจอก (Family Passeridae)	<i>Passer flaveolus</i>	นกกระจอกตาล	Plain-backed Sparrow
	<i>Passer domesticus</i>	นกกระจอกบ้าน	House Sparrow
วงศ์นกกระตีด (Family Estrildidae)	<i>Lonchura punctulata</i>	นกกระตีดขี้หมู	Scaly-breasted Munia



รายชื่อนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว (ต่อ)

ลักษณะ	สถานภาพ	สถานที่พบ					
		พรุ ทุ่งเตียน	พรุ วัดไม้ขาว	พรุ จุด จูด	พรุ แหลมหยุด	พรุ จิก	พรุ เจ๊ะตัน
		*	*	*	*	*	*
R		*	*	*	*	*	*
				*			
R		*	*	*	*	*	*
R		*				*	
R		*	*	*	*	*	*
R		*		*	*	*	

ภาคผนวก ค



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงน้ำ (D-net)

จำนวนของแมลงน้ำใน family ต่าง ๆ ที่เก็บโดยใช้สวิงน้ำ (D-net) ของพรุต่าง ๆ จำนวน 6 พรุ ของพรุไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต ระหว่างช่วงฤดูร้อน (พฤษภาคม 2538) และช่วงฤดูฝน (ธันวาคม 2537)

จำนวนตัวแมลงน้ำ taxonomic group	พรุทุ่งเตียน		พรุไม้ขาว	
	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
Collembola (กลุ่มแมลงหางคืด)				
Entomobryidae				
Ephemeroptera (กลุ่มแมลงชีปะขาว)				
Caenidae	7		13	
Baetidae	160	19	182	10
Siphonuridae				
Odonata (กลุ่มแมลงปอ)				
Zygoptera				
Protoneuridae	5			
Lestidae	1			5
Coenagrionidae			6	1
Anisoptera	2	8	14	
Cordulidae	9	17	2	8
Libellulidae				
Gomphidae		7		
Aeshnidae		1		
Hemiptera (กลุ่มเพลี้ย)				
Belostomatidae	7	5	39	10
Corixidae	32	15	57	16
Gerridae	3		8	
Nepidae	1			
Notonectidae	3	2		
Mesoveliidae	5		7	3



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงน้ำ (D-net)

พรุแหลมหยุด		พรุจิก		พรุเจ๊ะสัน		พรุจูด	
ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
					1		
		5				3	
17	13	68	30	15	5	305	19
			5				6
6						1	3
						1	3
3				1		2	3
2		7	12	1		7	
3		5	1	4		12	3
13	5	24	2	1	6	12	
8	145	101	45	4	2	95	1
1		1		7		7	1
4		2		2		16	
20	12	1	1	1	1	75	20
2	2	6	1	7	1		1

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ



จำนวนตัวแมลงน้ำ taxonomic group	พรุทุ่งเตียน		พรุไม้ขาว	
	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
Pleidae	1	3	33	4
Veliidae	2	1	2	
Hydrometridae		1		3
Marcroveliidae				7
Neuroptera (กลุ่มแมลงปีกใส)				
Sisyridae				
Diptera (กลุ่มแมลงวัน รัน ยุง)				
Culicidae	178	225	43	10
Tabanidae	3			
Ceratopogonidae			1	
Tipulidae				
Chironomidae		224		9
Lepidoptera (กลุ่มผีเสื้อ)				
Pyrilidae	5		3	
Trichoptera (กลุ่มหนอนปล้องน้ำ)				
Limnephilidae	2		1	
Unknown family				
Coleoptera				
Gyrinidae	1			
Dytiscidae	1	92		
Hydrophilidae	9	8	5	5
Noteridae		14	53	30
Halplidae		1		
Helodidae				



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงน้ำ (D-net) (ต่อ)

พรุแหลมหยุด		พรุจิก		พรุเจ๊ะสัน		พรุจุด	
ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
1	122		40	2	3		
		4				15	
				1	1		2
		1					
	97	84	3	4	1	80	1
			1				
	34						
	5		30		14		1
1				2		1	
1							
	2	4	3	1			
29	4	3	13	4	2		
	16		31				
2						3	
		1					

ภาคผนวก ง



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงบกุ่มจับ

จำนวนของแมลงน้ำใน family ต่าง ๆ ที่เก็บโดยใช้สวิงบกุ่มจับ 100 ครั้ง ตามแนวความยาวของพรุต่าง ๆ จำนวน 6 พรุ จังหวัดภูเก็ต ระหว่างช่วงฤดูร้อน (พฤษภาคม 2538) และช่วงฤดูฝน (ธันวาคม 2537)

จำนวนตัวแมลงน้ำ taxonomic group	พรุทุ่งเตียน		พรุไม้ขาว	
	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
Collembola (กลุ่มแมลงหางคืด)				
Isotomidae	1		1	
Entomobryidae				
Ephemeroptera (กลุ่มแมลงชีปะขาว)				
Unknown family	1			
Odonata (กลุ่มแมลงปอ)				
Libellulidae			1	
Coenagrionidae			1	
Orthoptera (กลุ่มตั๊กแตน)				
Acrididae			4	3
Mantidae				
Tridactylidae				
Blattidae		2		
Tettigoniidae				10
Homoptera (กลุ่มเพลี้ย)				
Aphididae	1			9
Ciaadellidae				21
Delphacidae				
Fulgoridae				1
Cercopidae				
Hemiptera (กลุ่มมวน)				
Scutelleridae			1	
Miridae				



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงบักส์จับ

พรุแหลมหยุด		พรุจิก		พรุเจ๊ะสัน		พรุจุด	
ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
1		2			2	6	
			1	1		2	
		1	1				
1	1	2	1	2		1	1
1		1			2		
			7				
3	24		82	6			5
5	2	1	5	4			1
				3		1	
				1			
							1
1			3				



จำนวนตัวแมลงหน้า taxonomic group	พรุทุ่งเตียน		พรุไม้ขาว	
	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
Tingidae				13
Reduviidae				
Microphysidae?				
Lygaeidae				1
Pentatomidae				
Podopidae				
Unknown family	2			7
Thysanoptera (กลุ่มเพลี้ยไฟ)				
Phlaeothripidae			2	3
Thripidae				
Psocoptera (กลุ่มเหาหนังสือ)				
Unknown family	1			
Neuroptera (กลุ่มแมลงปีกใส)				
Unknown family	1			
Coleoptera (กลุ่มด้วงปีกแข็ง)				
Curculionidae	1	1	1	1
Corylophidae?			1	
Chrysomelidae				2
Coccinellidae		1		3
Carabidae		1		
Staphylinidae		1		
Alleculidae		2		
Dascukkudae?		1		
Hydrophilidae				3
Elateridae				
Ptinidae				
Unknown famiy				
Diptera (กลุ่มแมลงวัน รัน ยุง)				
Ceratopogonidae	1	1	4	1
Anthomyiidae			2	
Chironomidae			6	



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงบกลุ่มจับ (ต่อ)

พรุแหลมหยุด		พรุจิก		พรุเจ๊ะสัน		พรุจุด	
ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
				1			
	5			9			
				1	1		
			148				
			7				
			5				
		1	25				
			5				
		5				1	1
1			2				1
		1	8	1	2		
			1	1			
			2				
					1		
					2		
							1
							1
					1		
7		3				1	
				1			
9		1					



จำนวนตัวแมลงน้ำ taxonomic group	พรวุ้งเตียน		พรวไม้ขาว	
	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
Simuliidae			2	
Tipulidae		2		3
Chloropidae				
Tephritidae				
Dolichopodidae			5	
Pipunculidae				1
Lonchopteridae				
Coelopidae				
Empididae	2	5		4
Muscidae		1		
Heleomyzidae				
Trioxselidae?				
Curtonotidae?				
Cecidomyiidae		1		
Phoridae				4
Lauxaniidae		4		
Asilidae				1
Thyreophoridae?				
Sciomyzidae				
Tabanidae				
Unknown family	2	2	1	
Trichoptera (แมลงหนอนปล้องน้ำ)				
Unknown family	2			
Lepidoptera (กลุ่มผีเสื้อ)				
Noctuidae	1			
Notodontidae				
Parnassidae				
Nymphalidae				
Unknown family	2	1		2



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงบักส์จับ (ต่อ)

พรุแหลมหยุด		พรุจิก		พรุเจ๊ะสัน		พรุจุด	
ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
		1			1		
1	17						
		4		4			
		22				1	
20		1	3				1
		1		1		1	
				1			
				1			
						13	
10			1		1	2	
						5	
		1		1		3	
		4					
	3						
			3		1		13
			1				
			2		2		
					1		
		7				4	4
						2	
		1					
							1
		1	20				2



จำนวนตัวแมลงน้ำ taxonomic group	พรวุ้งเตียน		พรวุ้งไม้ขาว	
	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
Hymenoptera (พวกต่อ แตน มด ผี)				
Eulophidae	1			1
Chalcididae	1			
Braconidae	1			
Myrmecidae			1	1
Formicidae		6	2	11
Vespidae			2	
Encyrtidae		2		7
Platygasteridae?				
Pteromalidae				1
Sphecidae				1
Apidae				
Evaniidae				
Scoliidae				
Unknown family				



จำนวนของแมลงน้ำที่เก็บโดยใช้สวิงบกุ่มจับ (ต่อ)

พรุแหลมหยุด		พรุจิก		พรุเจ๊ะสัน		พรุจูด	
ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน	ฝน	ร้อน
	2	1	1				
		2					
1	2			1			
	13		187	5	6	5	25
					1		
1		2	7		2		
		1				1	
			1				
			1				
					1		
							1
		1			2	1	

ภาคผนวก จ



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต

รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต

Order	Family	Species
Division Chlorophyta		
Sub Division Chlorophyceae		
Volvocales	Chlamydomonadaceae	<i>Chlamydomonas agulosa</i> Dill
		<i>C. cienkowskii</i> Schmidle
		<i>C. gloeogama</i> Korschiko
		<i>C. sphagnicola</i> Fritsch & Takeda
		<i>Haematococcus lacus</i> (Girod) (Rostaf.)
	Volvocaceae	<i>Gonium formosum</i> Pascher
		<i>G. pectorale</i> Mueller
		<i>Pandorina morum</i> Mueller Bory
		<i>Volvox</i> sp.
Tetrasporales	Tetrasporaceae	<i>Tetraspora gelatinosa</i> (Vauch) Desvaux
	Gloeocystaceae	<i>Asterococcus superbus</i> (Cienk) Scherffel
Chlorococcales	Chlorococcaceae	<i>Characium ambiguum</i> Hermann
		<i>C. obtusum</i> A. Braun
		<i>C. pringsheimii</i> A. Braun
		<i>Planktosphaeria</i> sp.
	(Chlorosphaerales : Chlorosphaeraceae)	<i>Tetraedron arthrodesmiforme</i> (G.S.West) Woloszynska
		<i>T. gracile</i> (Reinsch) Hansgirg
		<i>T. enorme</i> (Ralfs) Hansgirg
		<i>T. regulare</i> Kuetzing
		<i>T. trigonum</i> var. <i>gracile</i> (Reinsch) De Toni
		<i>T. trigonum</i> (Naeg) Hansgirg
		<i>T. triangulare</i> Korschikoff
		<i>T. tumidulum</i> (Reinsch) Hansgirg
	Palmellaceae	<i>Sphaerocystis schroeteri</i> Chodat
	Oocystaceae	<i>Ankistrodesmus bernardii</i> Komarek



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>A. densus</i> Korschikoff
		<i>A. falcatus</i> (Corda) Ralfs.
		<i>Ankistrodesmus spiralis</i> (Turner) Lemmermann
		<i>Ankistrodesmus</i> sp.
		<i>Kirchneriella diana</i> (Bohlin) Comas var. <i>diana</i>
		<i>K. incurvata</i> Belcher & Swale
		<i>K. unaris</i> (Kirchner) Moebius
		<i>K. obesa</i> (W.West) Schmidle
		<i>Nephrocystium agardhianum</i> Naegeli
		<i>N. imneticum</i> G.M.Smith.
		<i>Oocystis eremosphaeria</i> G.M.Smith.
		<i>Quadrigula closterioides</i> (Bohlin) Printz
		<i>Selenastrum gracile</i> Reinsch
	Radiococcaceae	<i>Radiococcus nimbatus</i> (De Wildemann) Schmidle
	Micractiniaceae	<i>Micractinium pusillum</i> Fresenius
	Dictyosphaeriaceae	<i>Botryococcus braunii</i> Kuetzing
		<i>Dictyosphaerium ehrenbergianum</i> Naegeli
		<i>D. pulchellum</i> Wood
		<i>D. etrachotomum</i> Printz
		<i>Dictyosphaerium</i> spp. (2)
		<i>Dimorphococcus lunatus</i> A. Braun
		<i>Dimorphococcus</i> spp. (2)
		<i>Westella linearis</i> G.M. Smith
	Scenedesmaceae	<i>Coelastrum astroideum</i> De Notaris var. <i>rugosum</i> (Rich) Sodomkova
		<i>C. astroideum</i> De Notaris var. <i>astroideum</i>
		<i>C. microsporum</i> Naegeli
		<i>C. sphaericum</i> Naegeli
		<i>Crucigenia crucifera</i> (Wolle) Collins
		<i>C. quadrata</i> Morren
		<i>C. tetrapedia</i> (Kirchner) W.&G. S. West



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>Crucigenia</i> sp.
		<i>Scenedesmus abandans</i> (Kirch) Chodat
		<i>S. acuminatus</i> (Lagerheim.) Chodat var. <i>acuminatus</i>
		<i>S. acutus</i> Meyen var. <i>acutus</i>
		<i>S. acutiformis</i> Schroeder
		<i>Scenedesmus arcuatus</i> var. <i>platydisca</i> G.M.Smith
		<i>S. armatus</i> (Chodat) Smith var. <i>armatus</i>
		<i>S. bijuga</i> (Turp) Lagerheim
		<i>S. brasiliensis</i> Bohlin
		<i>S. javanensis</i> Chodat
		<i>S. perforatus</i> Lemmermann
		<i>S. praetervisus</i> Chodat
		<i>S. producto-capitatus</i> Schmula
		<i>S. obliquus</i> (Turp.) Kuetzing
		<i>S. ovalternus</i> Chodat
		<i>S. verrucosus</i> Roll
		<i>Scenedesmus</i> sp.
		<i>Tetralantos lagerheimii</i> Teilling
		<i>Tetrastrum glabrum</i> (Roll) Ahlstrom & Tiffany
	Hydrodictyaceae	<i>Pediastrum biradiatum</i> var. <i>emarginatum</i> Prescott
		<i>P. duplex</i> West & West
		<i>P. duplex</i> var. <i>clathratum</i> A. Braun
		<i>P. duplex</i> var. <i>gracilinum</i> West & West
		<i>P. duplex</i> var. <i>duplex</i> Meyen
		<i>P. duplex</i> var. <i>reticulatum</i> Lagerheim
		<i>P. duplex</i> var. <i>rotundatum</i> Lucks
		<i>P. duplex</i> var. <i>regulosum</i> Raciborski
		<i>P. obtusum</i> Lucks
		<i>P. tetras</i> (Ehr.) Ralfs



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
Ulotrichales	Ulotrichaceae	<i>Sorastrum spinulosum</i> Naegeli
		<i>Ulothrix zonata</i> (Weber et Mohr) Kützting
		<i>U. subtilissima</i> Rabenhorst
Chaetophorales	Microsporaceae	<i>Microspora floccosa</i> (Vauch) Thuret
	Chaetophoraceae	<i>Chaetophora attenuata</i> Hazen
		<i>Stigeoclonium flagelliferum</i> Kützting
	Coleochaetaceae	<i>Coleochaete soluta</i> (De Breb)
		<i>C. divergens</i> Pringsheim
		<i>C. irregularis</i> Pringsheim
Oedogoniales	Oedogoniaceae	<i>C. orbicularis</i> Pringsh
		<i>Bulbochaete dispar</i> Wittrock
		<i>Bulbochaete mirabilis</i> Wittrock
		<i>Oedogonium pringsheimii</i> Cramer.
		<i>O. undulatum</i> (De Breb) A.Braun in DeBary
Siphonocladales	Cladophoraceae	<i>Oedogonium</i> sp.
		<i>Cladophora</i> sp.
		<i>Dermatophyton</i> sp
		<i>Pithophora</i> sp.
		<i>Rhizoclonium crassipetum</i> West & West
Siphonales	Protosiphonaceae	<i>R. heiroglyphicum</i> (C.A.Ag.) Kuetzing
		<i>Protosiphon botryoides</i> (Kuetz.) Klebs.
Dichotomosiphonales	Dichotomosiphonaceae	<i>Dichotomosiphon tuberosus</i> (A.Braun) Ernst.
Zygnematales	Zygnemataceae	<i>Mougeotia genuflexa</i> (Dillw.) C.A. Agardh
		<i>Mougeotia</i> sp.
		<i>Mougeotiopsis</i> sp.
		<i>Sirogonium</i> sp.
		<i>Spirogyra</i> spp. (8)
		<i>Zygnema</i> sp. (6)
	Mesotaeniaceae	<i>Cylindrocystis americana</i> West & West
		<i>C. brebissonii</i> Menegh. ex De Bary.



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>C. crassa</i> De Bary. var. <i>crassa</i>
		<i>C. crassa</i> var. <i>skujae</i> Croasdale var. nov.
		<i>Netrium digitus</i> (Ehrenberg) Itzigson & Roth var. <i>naegeli</i> (Brebisson) Krieger
		<i>Spirotaenia lemanensis</i> (Reverd.)
	Desmidiaceae	<i>Bambusina brebissonii</i> Kutz ex Kutz (<i>Gymnozyga</i>)
		<i>Closterium abruptum</i> W. West
		<i>C. aciculare</i> Tuffen
		<i>C. archerianum</i> Cleve in Lund.
		<i>C. diana</i> acutum (Breb) Rabenh
		<i>C. didymotocum</i> Ralfs
		<i>C. ehrenbergii</i> Menegh
		<i>C. gracile</i> Brebisson
		<i>Closterium jenneri</i> Ralfs
		<i>C. lunula</i> f. <i>gracile</i> Messik
		<i>C. tumidum</i> Johnson
		<i>C. utzingii</i> Breb
		<i>Closterium</i> spp. (8)
		<i>Cosmarium amoenum</i> Breb.
		<i>C. angulosum</i> var. <i>consinnum</i> Rabenh West & West
		<i>C. binum</i> (Rab) W. and G.S. West
		<i>C. bioculatum</i> Breb
		<i>C. boeckii</i> Wille
		<i>C. botrytis</i> Menegh.
		<i>C. contractum</i> Kirchn var. <i>ellipsoideum</i> (Elfv.) W & G.S. West
		<i>C. broomei</i> Thuaits in Ralfs
		<i>C. depressum</i> var. <i>planctonicum</i> Reverd.
		<i>C. exiguum</i> Arch.
		<i>C. galerrinum</i> Nordst.
		<i>C. margaritifera</i> Menegh.
		<i>C. meneghinii</i> Breb.



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>C. nudum</i> (Turner) Etuinski
		<i>C. pseudophaseolus</i> Bruhl & Biswas
		<i>C. pseudotaxichondrum</i> var. <i>fogii</i> Taylor
		<i>C. quadrum</i> var. <i>sublatum</i> (Nordst) West & West
		<i>C. turgidum</i> var. <i>ovatum</i> Nordst
		<i>C. estii</i> Bern.
		<i>Cosmarium</i> spp. (9)
		<i>Desmidium baileyi</i> (Ralfs) Nordst.
		<i>D. swartzii</i> Ag. ex Ralfs
		<i>D. coarctatum</i> Nordst.
		<i>Desmidium</i> spp. (3)
		<i>Euastrum didelta</i> Ralfs var. <i>didelta</i> <i>dubium</i> Naeg. var. <i>ornatum</i> Wolosz
		<i>Euastrum intermedium</i> var. <i>scrobiculatum</i> (Schmidle) Krieger
		<i>E. mobii</i> (Borge) Scott & Pres.
		<i>E. praemosum</i> (Nordst) Schmidle
		<i>E. serratum</i> Joshua
		<i>E. sinuosum</i> var. <i>germanicum</i> (Racib) Krieg
		<i>E. spinulosum</i> Delponte
		<i>Euastrum</i> spp. (3)
		<i>Hyalotheca dissiliens</i> var. <i>hians</i> Wolle
		<i>H. dissiliens</i> var. <i>tatrica</i> Racib
		<i>Micrasterias apiculata</i> (Ehrenb.) Ralfs.
		<i>M. americana</i> (Ehr.) Ralfs
		<i>M. alata</i> Wall
		<i>M. ceratofera</i> Joshua
		<i>M. denticulata</i> Breb.
		<i>M. depauperata</i> var. <i>kitchelli</i> (Wolle) West & West
		<i>M. doveri</i> Biswas var. <i>africana</i> Bourrelly
		<i>M. foliacea</i> Bailey ex Ralfs
		<i>M. mahabuleshwariensis</i> Hobs.



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>M. pinnatifida</i> (Kutz.) ex Ralfs.
		<i>M. ux</i> Jo Shua
		<i>M. radiata</i> Hass.
		<i>M. truncata</i> var. <i>crenata</i> (Breb) Reinsch.
		<i>M. tropica</i> var. <i>tropica</i> Nordst.
		<i>M. tropica</i> Nordst. var. <i>polnica</i> Racib.
		fa. <i>australiensis</i> Scott & Prescott
		<i>M. zeylannica</i> Fritsch fa.
		<i>Phymatodocis nordstedtiana</i> Wolle
		<i>Pleurotaenium diliforme</i>
		var. <i>croasdaleae</i> Islam
		<i>P. ehrenbergii</i> (Breb.) DE Bary
		<i>P. ehrenbergii</i> var. <i>undulatum</i> Schaarsch.
		<i>P. nodosum</i> (Bail.) Lund.
		<i>P. ovatum</i> var. <i>tumidum</i> Mask.) G.S.West
		<i>P. trabecula</i> Ehr. ex Nag.
		var. <i>trabecula</i>
		<i>P. tricosum</i> var. <i>turberculatum</i> W. & G.S. West
		<i>Pleurotaenium</i> sp.
		<i>Sphaerosozoma</i> spp. (3)
		<i>Spondylosium planum</i> (Wolle) West & West
		<i>Staurostrum alternans</i> Breb.
		<i>S. arcuatum</i> Nordst
		<i>S. armigerum</i> Breb.
		<i>S. brachioprominens</i> Borgesen
		<i>S. bicornis</i> Hauptfl
		<i>S. curvatus</i> W. West
		<i>S. cyathipes</i> Scott et. Gronblad
		<i>S. dejectum</i> (Breb.) Ralfs
		<i>S. dercigerum</i> Breb.
		<i>S. excarvatum</i> West & West
		var. <i>sexangulare furcigerum</i> Breb



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>S. gladulosum</i> Turner
		<i>S. longispinum</i> Playfair
		<i>S. osvaldii</i> Skuja
		<i>S. pinnatum</i> (Turner) West & West var. <i>hydrarieger</i>
		<i>S. rugosum</i> Irene Marie
		<i>S. sebaldi</i> var. <i>ornatum</i> f. <i>diapherum</i> Skuja
		<i>S. sexangulare</i> Lundell var. <i>bidertatan</i> Gutwinski
		<i>S. sexangulare</i> (Bulnh) Lund var. <i>sexangulare</i>
		<i>S. subradial</i> Rich
		<i>S. tetracerum</i> (Kutz.) Ralfs
		<i>Staurostrum</i> spp. (14)
		<i>Staurodesmus convergens</i> (Ehr.) Teil var. <i>convergens</i>
		<i>S. convergens</i> var. <i>laportei</i> Teil
		<i>S. apiculatus</i> (Josh.) Hirano
		<i>S. octocornis</i> Ehrenb.
		<i>S. glaber</i> (Ehr.) Teil var. <i>glaber</i>
		<i>Staurodesmus</i> spp. (5)
		<i>Triploceras gracile</i> Bailey
		<i>Xanthidium antilopaeum</i> (Brebisson) Kutzing var. <i>laeve</i> Schmidle
		<i>X. aratum</i> (Brebisson) Rabenhorst var. <i>nanguligerum</i> Krieger
		<i>X. burkilli</i> W & G.S. West
		<i>X. hastiferum</i> Turner var. <i>japonicum</i> (Nordst)
		<i>X. horridum</i> Skuja var. <i>decoratum</i> Scott & Pust
		<i>X. octonarium</i> f. <i>latum</i> Thom.
		<i>X. pseudobengalicum</i> Gronblad
		<i>X. subhastiferum</i> ar. <i>toweri</i> (Cushman) G.M. Smith
		<i>X. subtrilobum</i> West & West



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>X. superbum</i> Blfving
		<i>Xanthidium</i> sp. (1).
Charales	Characeae	<i>Chara</i> sp.
		<i>Nitella batrachosperma</i> (Reichenb) A. Braun

Division Euglenophyta

Euglenales	Euglenaceae	<i>Anisonema prosgeobium</i> Skuja
		<i>Euglena acus</i> Ehrenberg var. <i>acus</i>
		<i>E. suberhenbergii</i> Skuja
		<i>E. ehrenbergii</i> Klebs
		<i>E. spirogyra</i> Ehr.
		<i>Euglena</i> sp. (6)
		<i>Phacus angulatus</i> Pochmann
		<i>P. longicaudas</i> (Ehr.) Durjadin var. <i>major</i> Swirenko
		<i>P. circulatus</i> Pochmann
		<i>P. plantalea</i> Drez.
		<i>P. pleuronectes</i> (O.F.M.) urjadin
		<i>P. torus</i> (Lemmermann) Skvortzov
		<i>Trachelomonas armata</i> (Ehr.) Stien var. <i>coronata</i> Deflandre
		<i>T. klebsii</i> Deflandre
		<i>T. mirabilis</i> Swirenko var. <i>affinis</i> Skvortzov
		<i>T. superba</i> Swir.
	Peranemacrae	<i>Peranema</i> sp.

Division Cryptophyta

	Cryptochrysidaceae	<i>Chroomonas</i> sp.
	Cryptomonadaceae	<i>Cryptomonas</i> sp.

Division Pyrrhophyta

Class Dinophyceae

Dinokontae	Gymnodiniaceae	<i>Gymnodinium fuscum</i> (Her.) Stein.
		<i>Gymnodinium</i> sp.



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
	Glenodiniaceae	<i>Glenodinium</i> sp.
	Peridiniaceae	<i>Peridinium</i> sp.
Division Chrysophyta		
Sub Division Xanthophyceae (Heterokontae)		
Rhizochloridales	Rhizochloridaceae	<i>Stipitococcus</i> spp.
Mischococcales	Sciadaceae	<i>Centrtractus</i> spp.
		<i>Ophiocytium glacillipes</i> (Braun) Rab
		<i>O. orbuscula</i> Rab
		<i>Ophiocytium</i> sp.
Tribonematales	Tribonemataceae	<i>Tribonema</i> sp.
Sub Division Chrysophyceae		
Ochromonadales	Dinobryaceae	<i>Dinobryon sertularia</i> Ehrenberg
	Sysuraceae	<i>Synura uvella</i> Ehrenberg
Sub Division Bacillariophyceae (Diatomaceae)		
Centrales	Coscinodiscaceae	<i>Cyclotella</i> sp.
	Biddulphiaceae	<i>Terpsinoe americana</i> (Bailey) Ralfs.
Pennales	Fragilariaceae	<i>Diatoma moniliforme</i> Kutzing
	Eunotiaceae	<i>Eunotia robusta</i> Ralfs.
		<i>E. flexuosa</i> (Brebisson) Kutzing
	Achnanthaceae	<i>Cocconeis</i> sp.
	Naviculaceae	<i>Frustulia rhomboides</i> (Ehrenberg) De Toni
		<i>F. rhomboides</i> (Ehrenberg) De Toni var. <i>saxonica</i> (Rabh.) De Toni
		<i>Gyrosigma acuminatum</i> (Kutzing) Rabenhorst
		<i>Navicula septentrionalis</i> (Grunow) Gran.
		<i>N. oblonga</i>
		<i>Navicula</i> sp.
		<i>Pinnularia abarjensis</i> (Pantocsek) R.Ross
		<i>P. acrosphaeria</i> Brebissons



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
		<i>Pinnularia</i> sp.
	Gomphonemaceae	<i>Gomphonema tractatum</i> Ehr.
	Cymbellaceae	<i>Cymbella</i> sp.
	Nitzschiaceae	<i>Bacillaria</i> sp.
		<i>Nitzschia</i> spp.
Division Cyanophyta		
Chroococcales	Chroococcaceae	<i>Chroococcus giganteus</i> W.West
		<i>Chroococcus</i> spp.
		<i>Eucapsis minuta</i> Fritsch
		<i>Merismopedia minima</i> Beck.
		<i>M. tenuissima</i> Lemm.
		<i>M. punctata</i> Meyen
		<i>Microcystis aeruginosa</i> Kutzing
Chamaesiphonales	Chamaesiphonaceae	<i>Chamaesiphon</i> sp.
Oscillatoriales	Oscillatoriaceae	<i>Borzia trilocularis</i> Cohn.
		<i>Lyngbya lagerhamii</i> Mobius
		<i>L. perelegans</i> Lemm.
		<i>L. contorta</i> Lemm.
		<i>Oscillatoria limnetica</i> Lemm.
		<i>O. princeps</i> Vaucher
		<i>Spirulina gigantea</i> Schmidle
		<i>S. laxissima</i> G.S.West
		<i>Spirulina</i> sp.
		<i>Trichodesmium taucustre</i> Klebahn
Nostocales	Nostocaceae	<i>Anabaena aphanizominoides</i> var. <i>ellipsoidespora</i> (Rao C.B.)
		<i>A. circinalis</i> var. <i>crassa</i> Ghose
		<i>A. iyengarii</i> var. <i>unisporea</i> Singh, R.N.
		<i>A. spherica</i> Bornet & Flahault
		<i>Anabaena</i> spp.
	Stigonemataceae	<i>Hapalosiphon hibernicus</i> West & West
	Scytonemataceae	<i>Scytonema</i> sp.



รายชื่อพันธุ์สาหร่ายน้ำจืดที่พบในพื้นที่พรุในจังหวัดภูเก็ต (ต่อ)

Order	Family	Species
	Rivulariaceae	<i>Calothrix</i> sp.
		<i>Gloeotrichia echinulata</i> (J.E.Smith)
		<i>Rivularia</i> sp.
Division Phaeophyta		
Ectocarpales	Lithodermataceae	<i>Heribaudielle</i> sp.
Division Rhodophyta		
Bangiales	Erythrotrichaceae	<i>Compsopogon coeruleus</i> (Balbis) Mont.
uncertain group		
		<i>Raphidiophrys pellida</i> Schulze

ความหลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย

กลุ่มงานทรัพยากรชีวภาพ

กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 ญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2271-4232-8, 0-2279-7186-9 ต่อ 226, 227

โทรสาร 0-2271-3226, 0-2271-3251

สงวนลิขสิทธิ์

2545, สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

การอ้างอิง

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2545. ความหลากหลายทางชีวภาพ
ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพฯ. 102 หน้า

ระหว่าง 2537-2539

หัวหน้าโครงการ

ปิตินันท์ ตันติโชค

คณะผู้ศึกษาดำเนินงาน

พวงเพ็ญ ศิริรักษ์

กำพล มีสวัสดิ์

ศุภฤกษ์ วัฒนสิทธิ์

มารวย เมฆานวกุล

ระหว่าง 2541-2545

หัวหน้าโครงการ

มณฑนา นวลเจริญ

คณะผู้ศึกษาดำเนินงาน

จำลอง บุญศิริ

สมชาย สกฤตทิพย์

วรรณิ์ วรรณพฤกษ์

พรทิพย์ งานสกุล

จิรา ชีรสวรรณจักร

ประทีป นวลเจริญ

อุษา ช่อผล

วราภรณ์ วัจนะพันธ์

อาภาพร เจริญวัฒน์

นิติญา สังขนันท์

ISBN

974-229-295-7

พิมพ์ครั้งแรก

กันยายน 2545

ที่ปรึกษา

เฉลิมศักดิ์ วานิชสมบัติ

วณิ์ สัมพันธ์รักษ์

บรรณาธิการ

สิตา ผลโลก

สิริกุล บรรพพงศ์

ผู้ช่วย

อัญชิรา มะณีวงศ์

เดชา ดวงนามล

ประสานงาน

กัลยารัตน์ รัตนจิตร์

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย

บริษัท อินทิเกรตเต็ด โปรโมชัน เทคโนโลยี จำกัด

โทรศัพท์ 0-2585-2076, 0-2586-0837, 0-2913-7761-2

โทรสาร 0-2913-7763

WETLANDS

2 ฤๅมภๅพๅนๅ

วๅนพๅนๅทๅคๅชๅมๅนๅนๅ

OEPP WETLAND REPORT SERIES
VOLUME SIX

คๅวๅมหลๅกหลๅยทๅงชๅวภๅพๅนๅ
พๅนๅทๅคๅชๅมๅนๅพๅรๅบๅนๅมๅงๅว



ลๅนๅกๅงๅนๅนๅยๅบๅยๅและๅแผนๅลๅงๅวๅดๅลๅม

กๅระๅทๅรๅงๅวๅทๅยๅศๅสๅตๅรๅ เทๅคๅนๅโลๅยๅและๅสๅงๅวๅดๅลๅม

60/1 ชๅอยๅพๅนๅลๅวๅดๅมๅนๅ 7 ถๅนๅนๅพๅระๅรๅม 6

เชๅตๅพๅณๅทๅ ๅรๅงๅเทๅพๅ 10400

โทรๅศๅฟๅท 0-2279-7180, 0-2279-7186-9, 0-2271-4232-8

โทรๅสๅร 0-2271-3226